

offisersbladet

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

nr. 4 juni 2009 • årgang 62

**Vellykket
Forsvarskonsert!**

**Krigskirurgi på
Sessvoll**

s.8-9

**Luftkrigsskolekadetter
på øvelse**

s.10-11

**Bæreia veteranseier
50 år**

s.46-47

**Marinemesterskapet i
Ålesund**

s.54-55

**Ett yrke
– én organisasjon**

Bruk medlemsfordelene dine!

Samarbeidsavtalen mellom Befalets Fellesorganisasjonen og If sikrer deg som medlem 10 % rabatt på forsikring av de fleste private skade-forsikringer. Det gjelder blant annet forsikring av privatbil, villa, fritidsbåt, hytte, tohjuling, husdyr og verdisaker.

Og samler du alle forsikringene dine i If kan du bli If Pluss-kunde og oppnå ytterligere rabatt og fordeler. Denne rabatten kommer i tillegg til den du får som medlem av BFO.

Vil du vite mer?

Ring Forsvarets Personellservice på
telefon 23 09 2400 eller mil 05 10 24 00.

Rolig, vi hjelper deg.

Anne dyder

Navn Etternavn, risikospesialist

www.if.no Tlf: 02400

8.000: WWW-IF.NO

nr 6834560

Offisersbladet

Nr. 4 – 62. Årgang
Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
Telefax 23 10 02 25
E-post: post@bfo.no
Internett: www.bfo.no
Besøksadresse: Karl Johans gate 12 j
(inngang fra Kirkegata)

Ansvarlig utgiver:

Eivind Røvde Solberg

Redaktør:

Einar Holst Clausen

Redaksjon og abonnementsavdeling:
Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 23
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Annonseansvarlig:

Karin Smedsrud karin@2punkt.no
Ekebergåsen 76, 1900 Fetsund
Telefon +47 63 88 42 00
Mobil +47 98 20 54 16
Telefax +47 63 88 50 80

(Bekreftet opplag 2009: 10.500)

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis
BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for
innholdet og de meninger som fremholdes.
Usignert innhold er redaksjonelt.

Utgivelsesplan 2009:

Nnummer	Matr.frist	Utgivelse
Nr. 5 september	21.08	03.09
Nr. 6 oktober	02.10	16.10
Nr. 7 desember	20.11	11.12

Grafisk produksjon:

Design: punkt&prikke... punktpricke@me.com
Trykk: Princo Unique

Bilder:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt
av Forsvarets Mediesenter.

Forside:

Einar Holst Clausen

Redaksjonen avsluttet:

12. juni 2009

God sommer alle sammen!

Det har vært en hektisk vår for en redaktør som ønsker å være tilstede der informasjon kan hentes, og deretter få satt mest mulig på trykk i Offisersbladet. Så måtte også denne utgaven utvides til 60 sider i tillegg til vedlegget "OffisersForum" på 8 sider, som denne piker bort i utfordringene rundt avdelingsbefalsordningen. Les om hvordan

ordningen var ment å fungere, og hvordan avdelingsbefal ute oppfatter den. Generalinspektøren for Hæren har også fått slippe til med en kommentar. Mange vil hevde at jeg "banner i kirken" ved å trykke kritiske artikler om avdelingsbefalsordningen. Men til det kan jeg bare si at Forsvaret og Forsvarets ledelse ikke er tjent med bare å omgås med "nikkere". De skal tåle og faktisk oppfordre til sunn og konstruktiv kritikk, ikke bare fra frittstående magasiner som Offisersbladet, men også fra yrkesoffiserer.

Gledelig er det derfor at min lederartikkel i forrige utgave har skapt et engasjement. Jeg var der kritisk til hvordan Forsvaret og kanskje også Forsvarsdepartementet i realiteten praktiserer ytringsfrihet for ansatte i Forsvaret. Jeg har mottatt mange innlegg om ytringsfrihet, og trykker noen av de på sidene "Leserinnelegg". Takk til de som har sendt inn sine leserinnelegg!

Vi har fått ny Forsvarssjef. General Harald Sunde nådde helt til topps blant flere kandidater. Morsomt er det da også at jeg allerede i desemberutgaven 2008, dristet meg til å spekulere i en slik fremtidig utnevning, riktig kun i en bildetekst der Sunde var avbildet. Kritikk fra øvre hold ble også mottatt for slik spekulering, men så var det dette med å stole på magefølelsen da. Jeg er uansett overbevist om at Forsvaret har fått rett mann på rett plass. Gratulerer general!

I skrivende stund er 335 skvadronens andre nye Hercules C-130 J på plass på Gardermoen. Det er gledelig for skvadronen og for Forsvaret, og ros skal gis til FLO for at tidsplanen holdes. Det ser også ut til Forsvaret har bestemt seg for det svenske artillerisystemet Archer, og et tettere samarbeid mellom de nordiske land. Så ser det dessverre ut til at Justisdepartementets prosjekt NAWARH (Norwegian All Weather Search and Rescue Helikopter) altså nytt redningshelikopter, kommer til å offentliggjøre en ytterligere forsinkelse i anskaffelsen, på et møte i Stavanger i slutten av juni. Offisersbladet er til stede, og skriver mer om også dette i neste utgave. Og selv om det har vist seg nesten umulig, så gjør jeg til høsten et nytt forsøk på en artikkel rundt valg av fremtidig hovedflystasjon for vårt nye kampfly. Uansett vinkling - skriv gjerne inn til Offisersbladet og gi uttrykk for din mening.

Det er et tankekors å si det, men ønsker du å være anonym, så er det helt i orden, slik situasjonen er i dag, med fare for mobbing eller karrierestopp.

Da avslutter jeg med å ønske alle en riktig god sommerferie!

Einar Holst Clausen
Redaktør

MEDLEMSFORDELER FOR HELE FAMILIEN

INCLUDING
THE BLACK
CHEAP IN
THE FAMILY

NYHET!
CHEAP-CHEAP-
CHEAP-CHEAP

Som BFO-medlem får du unike tilbud på skreddersydde Tele2 BFO-abonnement, både når det gjelder **mobiltelefoni**, **fasttelefoni**, **bredbånd** og **mobilt bredbånd**. Med denne nye medlemsfordelen kan du spare hundrelapper hver måned ved å samle alle familiens abonnement hos Tele2 BFO.

Les mer om detaljene i tilbudet på

www.bfo.no/tele2

Bestill på **02009** tast 3 for BFO-medlemmer

Åpningstider mandag – fredag fra 08.30 til 21.00

TELE2

BORN TO BE CHEAP

Redaktørens leder: God sommer alle sammen!	3
Forsvarskonserten	6
Krigskirurgisk trening	8
Teori omsatt i praktisk øvelse	10
Litt av Hvert	12
HMKG i London	14
Leserbrev	16
Kjekt å ha	20
Tilbakeblikk	21
C-17 snart på plass i Papa	22
Ørland hovedflystasjon 55 år	24
BFO leder: Trivsel og arbeidsmiljø	25
Gule sider	26
KAFO & BESO leder	36
Heimevernets Befalsskole	37
Nasjonaldagen i Bergen	40
Ubåtvåpenet 100 år	42
Bæreia 50 år	46
NAMMO i stadig utvikling	48
Internasjonale nyheter	49
Den nye INI-generalen	50
Norsk feltsykehus i Abeche - Tsjad	52
Marinemesterskapet 2009	54
NASAMs traff igjen	56

Veteraner hedret med stor konsert i Spektrum

**På frigjørings- og veteran-
dagen den 8. mai, åpnet
Oslo Spektrum dørene for
tidenes forsvarskonsert.
Dinamo sto for markeds-
føring og gjennomføring,
med god hjelp fra
Forsvaret. Resultatet ble
så vel underholdende som
det ble en flott markering
av Forsvaret og våre
veteraner. Konserten var
en ren tv-produksjon, og
ble da også til et to timers
underholdningsinnslag på
TV2 på selveste nasjonal-
dagen. Bedre markeds-
føring av Forsvaret og våre
veteraner skal man lete
lenge etter.**

Dennis Storhøi.

PROGRAMLEDERNE

Arne Hjeltne.

Marianne Antonsen.

Åsleik Engmark.

Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

Hæren hadde Dennis Storhøi, Sjøforsvaret hadde Arne Hjeltne, Luftforsvaret hadde Åsleik Engmark, og Heimevernet stilte med Marianne Antonsen som programleder for presentasjonen av forsvarsgrenens særegenheter, samt gamle og unge veteraner som pratet til oss på storskjermer i salen. Dette blandet med friske innslag fra artister som Ingrid Bjørnov, Mira Craig, D.D.E, Valkyrien Allstars, Erik & Kriss, Robert Wells og Tone Damli Aaberg, sørget for meget god underholdning.

Profesjonelle programledere, de ærlige og veltalende unge og eldre veteranene som

sto frem på storskjermene, de gode artistene, og ikke minst den gode måten Dinamo hadde "sydd" sammen konserten på, gjorde dette til en verdig markering av den innsatsen våre soldater, befalingsmenn og kvinner har gjort, og fortsatt gjør for freden. På kontoen for actionpregede innslag, setter vi blålysblinkende eskortekjøretøyer fra HMKG, fallskjermhoppere som "ramler" ned fra taket og stridsvognen CV-9030 som dundret inn i Spektrum med Dennis Storhøi i hæruniform sittende bakpå.

Oslo Filharmoniske kor gjorde også en flott innsats med sang og koring gjennom hele konserten, og storbandoppsatte Luftforsvarets Musikkorps, Kongelige Norske Marines Musikkorps og Stabs-

musikken, gjorde som vanlig et solid inntrykk, krydret med signaltrommene (Drum line) fra HM Kongens Garde. Alle ledet og dirigert av kommandørkaptein Lars Erik Gudim.

Forsvarskonserten 2009, som ble planlagt og gjennomført på snau fire måneder, bar preg av å være en tv-produksjon, men ble en ubetinget suksess. Et prisverdig initiativ og et viktig bidrag for å styrke bevisstheten i samfunnet, for viktigheten av et profesjonelt forsvar, samt tydeliggjøring av den solide jobb vårt personell gjør så vel ute som hjemme.

Her er et utvalg av bilder fra konserten.

Med dette ønsker Offisersbladet alle nåværende og fremtidige veteraner lykke til!

Ingrid Bjørnhov så ut til å stortrives mellom så mange menn.

Flygelduell mellom Ingrid Bjørnov og Robert Wells.

HMKG tromme stunt.

Tone Damli Aaberget.

Mira Craig.

Heine Totland er en dyktig entertainer.

Mariann Aas Hansen.

Valkyrien Allstars.

Det er hektisk aktivitet i anestesi- og operasjonssalene på Sessvoll. På bordet ligger håndplukkede griser i dyp narkose. Veterinærer og dyktige kirurger sørger for at kursdeltakerne får en grundig og etisk riktig opplæring.

Krigskirurgisk trening på hø

Tekst og foto: **Irene Ulstein Soleim**

Vi befinner oss på Krigskirurgisk kurs i regi av Forsvarets sanitet. Her foregår opplæring i krigskirurgi, traumatologi, våpenskader og teamarbeid. For sivile kirurger er kurset en obligatorisk del av spesialutdannelsen. Samtidig deltar førstehjelpspersonell fra politiet, sivile leger og sykepleiere og militært personell.

Forsvaret trenger godt trent medisinsk personell for å bygge en pool til internasjonale operasjoner. Deltakerne drilles i en militær setting, og litt av målet med kurset er å rekruttere medisinsk personell, sier instruktør og

anestesisykepleier, Dagfinn Bjørklid fra Norwac.

Kirurgirevolusjon

Han har vært instruktør på kurset siden 1988, og har fulgt opplæringen som startet i telt på Lahaugmoen til dagens moderne undervisningssaler, akuttinntak og operasjonssaller. Egen dyrebenge, lab, røntgenrom og innendørs skytebane sørger for at dyrene er godt ivaretatt og ikke lider.

Dette er det beste medisinske kurset i Norge. Vi har i år dyktige utenlandske kirurger som lærere. Her spisses det medisinske personellet i forhold til den utdannelsen de allerede har. Opplæring i hvilken type skader som oppstår i vev

utfra valg av våpentype og ammunisjon, sorteringsprosess der man trenes til å velge ut de skadde som må behandles først og det at vi trener på levende dyr, gjør treningen svært realistisk, påpeker Bjørklid.

Han er klar på at det utgjør en vesentlig forskjell å øve seg på operasjoner på gris framfor en dokke. Grisen er anatomisk lik mennesket og alle kroppsfunksjoner som blodtrykk, pust, puls og oksygenopptak er intakt når grisen ligger på operasjonsbordet.

Etikk er alfa omega

Før deltakerne får behandle dyrene må de gjennom en obligatorisk etikkdel. Ansvarshavende veterinær, Øystein Os

yt nivå

forklarer her at dyrevernsloven gir oss plikter. Paragraf 2 sier:

"Det skal farast vel med dyr og takast omsyn til instinkt og naturleg trong hjå dyret så det ikkje kjem i fåre for å lida i utrengsmål."

Sammen med dyrevernsloven, følges Europakonvensjonen og egne forskrifter. Det er viktig å være klar over at dyr har en egenverdi uavhengig av den nytteverdi den har for mennesket. Grisen brukes her kun i den hensikt å fremme menneskets helse, sier Os.

Forsvarets forskningsinstitutt tar blodprøver av dyret før det får anestesibehandling. Dette sammen med vevsprøver fra dyret brukes så

i forskningsøyemed. Dyret følges av veterinær gjennom hele prosessen fra innsovning til operasjon, for så å avlives på operasjonsbordet.

Ansvarlig for kurset, Bente Johansen ved Forsvarets Sanitetsskole på Sessvoll forteller at Dyrevernsbeskyttelsen har godkjent kurset som etisk forsvarlig. Dyret lider ikke under prosessen.

God nytteverdi

Treningen på realistiske operasjoner her gir verdifull praksis til bruk i krigsområder, men også i det sivile liv. Med den økende knivvolden i samfunnet, er det nødvendig med spesialutdannede kirurger, hevder Johansen.

Bente Johansen.

Livsnødvendig kunnskap og erfaring opparbeides ved å kunne øve krigskirurgi på griser.

Hun forklarer at det ved hvert operasjonsbord på kurset er to kirurger, en anestesilege, en anestesisykepleier og en operasjonssykepleier. Teamene som trener i forkant av tjeneste i krigsområder drilles i kommunikasjon og samarbeid. I en krisesituasjon der hvert sekund teller, er det ekstremt viktig å være klar over hvem som har kommandoen.

- Dette er imidlertid bare en del av kurset. I tillegg får deltakerne informasjon om materiell, brief om internasjonale operasjoner og utstyrsdemo. De øver dessuten på skyting på splintvester og bildører, og trener på masseskader, avslutter Johansen.

Her ser vi øvingsledelsen som ga kadettene en svært så realistisk opplevelse.

Teori omsatt i praktisk øvelse

Avgangskullet på Luftkrigsskolen fikk under sin øvelse på Ørland Hovelflystasjon, rikelig anledning til å omsette sine teoretiske ferdigheter til praktisk handling.

Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

Luftkrigsskolen (LKS) kaller øvelsen "Grid Falcon", der kadettene i praksis får gjennomføre det de har lært om ledelse av luftoperasjoner på taktisk nivå. Offisersbladet snakket med major Gjert Lage Dyrdal fra LKS, som kunne fortelle at kadettene det siste halvåret, mer eller mindre har levd i en planleggingsfase for denne øvelsen, også med realistisk etterretning. Denne øvelsen er i følge Dyrdal en nyvinning, og skal gi kadettene en totalforståelse rundt gjennomføringen av alle fasene i en luftoperasjon. Det innebærer å forstå rammeverket på strategisk nivå, forstå planverket på operativt nivå, samt se og utføre sin rolle på det taktiske nivået.

Da Offisersbladet besøkte kadettene på Ørland, var de i full gang med øvelsen, og det var hektisk aktivitet i "LUFTOPS", der alle funksjoner var bemannet av kadetter. Øvingsledelsen kjørte et meget

realistisk spill der kadettene i OPSen hele tiden mottok "live" film fra UAv'er som overvåket det tenkte operasjonsområdet. Et eget øvingsnettverk var også opprettet, noe som gjorde det hele enda mer realistisk. Tiden var virkelig inne for å gjennomføre det de så lenge hadde planlagt, nemlig deployering og påfølgende oppdrag med våre norske helikoptre, med scenario hentet fra øvelse årets øvelse Cold Response. I tillegg til å ha kontroll over helikopterskvadronen og pågående oppdrag, "ledet" kadettene også en NASAMS avdeling i tillegg til sitt eget nærforsvar (Force Protection). Det skadet heller ikke at øvelsen foregikk på en hektisk hovedflylass med høy aktivitet og passende F-16 og helikopterstøy. Major Dyrdal ønsket da også å gi ros til Ørland hovedflystasjon for positiv innstilling, tilrettelegging og støtte under hele øvelsen.

Under besøket var jeg også vitne til et annet øvingsmoment, nemlig et pågående

engelsktalende pressekorps som krevde sitt, og kadetter som fikk kjørt seg i intervju situasjoner, riktignok av "info-ringreven" major Ola Christensen. Etter intervjuet fikk kadettene se hvordan de hadde taklet intervjuet, sammen med noen gode råd, noe som gir god læringseffekt. I samtale med øvingsleder og "oppfinner" av denne øvelsen, oberstløytnant Stig W. Waade presiserte han viktigheten av at kadettene som uteksamineres har kompetanse og forståelse på strategisk, taktisk og operasjonelt nivå. Det er på slike øvelser som dette at de to viktige søylene lederskap og luftmakt virkelig sys sammen, sa Waade. Han sa videre at et slikt komplekst øvingsopplegg, gir en bratt læringskurve, og at kadettene lærer mye om seg selv og hvordan de takler nye og stressede situasjoner. Han ønsket også å få med at hele øvingsopplegget er koordinert med Stabsskolen, slik at man unngår dobbeltlæring. På denne måten så utfyller vi hverandre, sa øvingsleder Waade.

Kadett Raymond Olsen og kadett Øyvind Gjære, som i anledning øvelsen hadde gradene major og oberstløytnant.

Kadettene bodde i lagstelt rett ved OPS-rommet, men fikk ikke mer enn 3-5 timers søvn hver natt, realistisk nok i en tenkt stridsituasjon.

Kadett Gjære svarte så godt han kunne på engelsk, når major Ola Christensen stilte kritiske spørsmål til operasjonen.

Fra OPS-rommet der kadettene utfyllte alle roller i OPS.

Hva mente kadettene selv?

Offisersbladet snakket med kadett Raymond Olsen og Øyvind Gjære rett etter at de hadde blitt plaget med spørsmål fra "øvingsjournalisten". Olsen som har hatt tjeneste i kontroll & Varsling siden 1999, var positiv til denne formen for læring. Det øker min forståelse for stabsarbeid og planlegging, i tillegg til at mediatreningen er meget nyttig å ha med seg videre, sa Olsen. Han sa også at slik omsetting av teori til praksis er veldig bra, men kunne

ønske seg enda mer praktiske øvelser til fordel for teori.

Kadett Øyvind Gjære har bakgrunn fra Sjøforsvaret, med gjennomført befalsskole og sjøkrigsskole. Han har også gjennomført flyskolen i Norge, og skal til USA for videre flyutdanning. Gjære ga uttrykk for litt mer skepsis til slike øvelser, da det etter hans mening blir meget komplekst, noe som gir rom for misforståelser, spesielt for de som ikke har så lang fartstid i Luftforsvaret. Både Olsen og Gjære var derimot helt

enige om at de var meget fornøyd med øvingsledelsen og realismen i øvelsen, samt hvordan det ble lagt til rette for læring og egenutvikling.

Om Offisersbladet skal driste seg til å oppsummere, så ser dette ut til å være en utmerket læring. Et slikt koordinert opplegg gir innsikt og forbereder kadettene på det som møter de når tjenestehverdagen kommer.

Russere på Ørland

I løpet av 2 hektiske dager i midten av mai, inntok et såkalt russisk evalueringsteam, Ørland Hovedflystasjon. Teamet besto av to oberster og en kaptein, og de ønsket å kontrollere/evaluere Ørland i forhold til de opplysninger som Russland sitter med om alt fra flystripenes plassering, materiell, utrustning og bygninger med mer. Dette er i samsvar med Wiendokumentet av 1999, som skal gi gjensidig åpenhet mellom nasjonene som har skrevet under dokumentet, en åpning for å kunne kontrollere hverandre.

Delegasjonen ble ledet av oberstløytnant Veel fra 138 luftving Ørland (bakerst på bildet). Helt til venstre i bildet står kaptein Jakobsen, som var med som russisk tolk. Til høyre i bildet ser vi major Paulsen fra rustningskontoret, brigader Guttormsen sjef 138 luftving, og major Vathne også fra Ørland Hovedflystasjon.

Bildet er for øvrig tatt på avslutningsdagen, hvor gjestene fikk en omvisning på det fantastiske anlegget på Austrått, hvor de enorme tyske slagskipkanonene står. Et besøk kan absolutt anbefales!

Gullkorn om omorganisering

"Vi arbeidet hardt, men hver gang vi begynte å fungere, ble nye omorganiseringsplaner iverksatt. Jeg lærte meg senere i livet at vi er tilbøyelige til å møte enhver ny situasjon med en omorganisering. Og jeg lærte meg også hvilken vidunderlig metode dette er til å skape illusjoner om fremgang, mens det i virkeligheten forårsaket kaos, ineffektivitet og demoralisering!"

Dette er ikke hentet fra en leder i Forsvaret i 2009, men er derimot fra CAIUS PETRONIUS (død 66. e.Kr.) Romersk forfatter og embedsmann under keiser Nero.

Øver i ubåt på land

Kadetter i kontrollrom.

Sjef kommandørkaptein Aslak Heen og kapteinløytnant Gabrielsen i simulatoren.

Gabrielsen i bevegelig simulator.

På ubåt redningssenteret på Haakonvern finner vi nemlig en kopi av de operative og tekniske rom på en ULA-klasse ubåt. Officersbladet besøkte redningssenteret, og fikk anledning til en omvisning av denne spesielle simulatoren. Sjefen for ubåt redningssenteret, kommandørkaptein Aslak Heen. Sammen med oss var også kapteinløytnant Roar Gabrielsen, som kunne fortelle om svært god utnyttelse av denne kapasiteten, som har vært i bruk siden 1991. Dette var på samme tid som ULA-klassen ble levert til Marinen.

For en landkrabbe av en redaktør som ikke liker seg mer enn 50 cm under vann, og med snev av klaustrofobi, ble det fort varmt inne i det som faktisk nesten følges som å være på en ubåt. Men for de som drilles og øves knallhardt i operativ ledelse og alle andre funksjoner om bord i en ubåt, så kan det også bli realistisk nok. Alle instrumenter og tekniske detaljer er på plass, og virker på samme måte som i ubåt under vann, og de innvendige mål er akkurat som om bord i en operativ ubåt. I tillegg kan instruktøren som opererer simulatoren, simulere alle slags situasjoner et mannskap kan komme ut for. Mannskapet som betjener ror og spaker, sitter eksempelvis i en egen bevegelig seksjon, for å simulere dykking eller oppstiging.

Kommandørkaptein Heen kunne fortelle at man sparer store beløp på å drille offiserer og mannskap på denne måten, for her er det jo lov til å feile, for konsekvensene er minimale når man er på land, og det bare er til å nullstille simulatoren! Kapteinløytnant Gabrielsen føyer også til at slik øving blir intens og effektiv, og at man faktisk sertifiserer mannskapene ved hjelp av denne simulatoren.

Ny oppdatering av F-16

Den siste uken i mai var Ørland Hovedflystasjon vertskap for 10 F-16 fra fem nasjoner, der den femte oppdateringen ble testet ut (M5). Dette er et samarbeid mellom EPÄF (European Participating Air Forces) landene om videreutvikling av F-16. Offisersbladet fikk se Portugisiske, Danske, Nederlandske, Belgiske, og våre egne F-16 i hektisk aktivitet på Ørland.

Denne 5. oppdateringen innebærer store forbedringer på avionikk og elektronikk. Flyene har allerede gått gjennom de første testene på Edwards Air Force Base i USA, så testuken på Ørland er kun for å få testet ut de nye oppdateringene i et operasjonsmiljø. Offisersbladet snakket med major Kleppe, som er jagerflyger og norsk koordinator/leder for testperioden på Ørland. Han kunne fortelle at denne oppdateringen ikke er synlig på F-16, da vi kun snakker om forbedringer av avionikk/dataprogrammer/elektronikk etc. Kort og enkelt forklart, så gjør den siste oppdateringen det enklere og raskere for piloten og betjene de våpensystemer F-16 har med seg. Visiret på hjelmen, med sitt "head up display" har eksempelvis fått 180 graders synsfelt. Piloten bruker kortere tid for å finne målet - klargjøre missilet - og ta ut målet.

På Tarva skytefelt, fikk F-16 flygerne i test-teamet anledning til å skyte alle typer tilgjengelige skarpe missiler, eller droppe skarpe bomber. Ute til havs, på Håltan feltet, ble systemene testet ut i forhold til luft til luft kapasitetene. Major Kleppe som til daglig jobber ved Luftoperativt inspektorat (LOI) på Rygge, har over 3.000 timer på F-16, og kunne fortelle at vår F-16 nå nesten er like avansert som et 5. generasjons jagerfly. Forskjellen er at den nye generasjonen av fly, har alle de avanserte systemene "bakt" inn i flyet/konstruksjonen fra starten av, og da mer helhetlig og integrert. I følge Kleppe har testene vært meget vellykkede, og vi kan også konstatere at Norge er

det landet i EPAF som totalt sett har det beste utstyret, våpen og alt inkludert.

Alt etter hvordan det går med innkjøp av nytt kampfly, og innfasingen av dette, så ligger det planer for ytterligere en oppdatering i 2012 (M6). Så vil tiden vise om det blir behov for enda en oppdatering, sa major Kleppe.

✶ Av Einar Holst Clausen

Fra Forsvarssjefens pressemøte

Generalinspektøren for Sjøforsvaret intervjuet av NRK.

Forsvarssjef Sverre Diesen inviterte pressen til fregatten KNM Otto Sverdrup, som lå i Oslo havn den 12. mai. Hovedtemaet var Nettverksbasert forsvar (NbF), og hva det innebærer for utviklingen av vårt forsvar. Da pressemøtet var lagt til KNM Otto Sverdrup, var det også naturlig at det ble gitt en orientering om det kommende oppdraget som fregattvåpenet skal på i Adenbukta i august. Som forsvarssjefen sa, så er våre fregatter også et viktig element i det nettverksbaserte konseptet. Uten å gå i detaljer, så orienterte generalinspektøren for Sjøforsvaret om det kommende oppdraget, og skipssjefen på KNM Otto Sverdrup, kommandørkaptein Kvalvåg om fregattens kapasiteter, der det også var satt av tid til en rask omvisning. Offisersbladet kommer i august ut med en artikkel om fregattens oppdrag i Adenbukta.

Når det gjelder Diesens orientering om NbF, så må vi også her

Skipssjef kommandørkaptein Kvalvåg, flankert av generalinspektøren for sjøforsvaret og sjef INI.

komme tilbake med en egen artikkel som tar for seg dette relativt kompliserte og spennende temaet. Men i korte trekk, så ble det orientert om vårt etter hvert så avanserte materiell både på land, til havs og i lufta. Materiell som raskt "kommuniserer" og overfører informasjon til hverandre i en stridsituasjon, og dermed effektiviserer operasjoner betydelig. Vi snakker om en tredeling der beslutningstager, sensor og effektor, kan være fregatt, kampfly, observasjonsfly eller observasjonsposter om hverandre. Dette satt i system (NbF) gjør at Forsvaret kan klare seg med en mindre struktur en tidligere, i forhold til den hurtighet og slagkraft man nå får i operasjoner. Men som alt annet, så er dette svært kostbart materiell, så fremtidige forsvarsbudsjett må økes for å holde tritt med prisutviklingen.

Historisk deltagelse av H M Kongens Garde i

For første gang historien deltok HMKGs Musikk og Drillkontingent på den tradisjonsrike og historiske seremonien "Beating Retreat" i London.

Tekst og foto: Einar Holst Clausen

Dette er en seremoni som har røtter helt tilbake til 1600-tallet i England, der den først ble brukt til å tilbakekalle til borgen/slottet egne patruljer som var i området. Dette skjedde ved solnedgang, og signalet var at en kanon på borgen skjøt ett skudd. I 1690 beordret James II av England/James den VII av Scotland, at signalet om tilbaketrekning skulle gjøres ved hjelp av trommesignaler. Både trommer og kanonskudd brukes under Beating Retreat seremonien i dag, men i moderne tid har det også blitt en anledning til å ære

Dronningen og hele den britiske kongefamilien. Denne flotte oppvisningen fungerer også som en test av kongehusets deltagende avdelingers spill- og drillferdigheter.

Forsvarssjef og tidligere gardesjef Sverre Diesen var spesielt invitert til London. Sammen med musikkinspektøren i Forsvaret, Gardesjefen, Forsvarsattachéen i London, samt en rekke prominente engelske, utenlandske og norske gjester, fikk Offisersbladet delta på en mottagelse som endte med en VIP-oppvisning av H M Kongens Garde. Senere på kvelden samme dag var gardistene i aksjon igjen, men da for et forventningsfullt Londonpublikum.

*Forsvarssjef Sverre Diesen hilser
3. Gardekompani, og minnes
sikkert sin tid som Gardesjef.*

London

Så vidt Offisersbladet erfarer, så har aldri noen "ikke-Britiske" avdelinger tidligere deltatt på Beating Retreat. Selve arrangementet foregikk på Horseguards Parade, like ved Buckingham Palace, og prinsesse Anne fra kongehuset overvar hele den stilfulle oppvisningen. Men også denne gang var det våre gardister som stakk av med hele showet! Publikum lot seg imponere og ga kjempeapplaus til våre gutter og jenter. Gardens oppvisning med årets musikk- og drillprogram løftet den totale opplevelsen av Beating Retreat betydelig.

Fra showet på paradeplassen, der Garden masjerer ute med fane og flagg. Foto: HMKG

Fra venstre - Oblt Stig Asak(Tj.gjør i GB), Oberst Christer Johannesen("Tattoo general"), major Eldar Nielsen(Dirigent HMKG), komm.kapt Arnstein Lund(Musikkinspektør), lt Brække(Kp 3), oberst Knut Hamre(Forsvarsattaché London) og oblt og gardesjef Ingrid Gjerde.

Gardesjef Ingrid Gjerde fikk under mottagelsen før Beating Retreat overlevert et bilde av pingvinen "Nils Olav" som er Gardens egen maskot i Edinburgh.

Det ingen vil se...

Vi forteller det ikke til alle og enhver hvor sønnen vår er. Delvis fordi det kommer så mange negative uttalelser om det. Jeg er både frustrert, sint, oppgitt og lei meg over utsagn som jeg får høre når jeg forteller at sønnen min er i Afghanistan. Nå nylig var det ei som sa til meg at om det ikke hadde vært norske soldater i Afghanistan, så ville det vært fred der. For de norske soldatene skyter på sivile i Afghanistan. Det hadde hun hørt på tv en kveld. Hvordan skal jeg tolke det? At sønnen min og de andre som tjenestegjør i den norske utenlandsstyrken er mordere som skyter på sivile og er der for å lage ufred?

En gang ble jeg spurt om han var på ferie i Afghanistan. Da svarte jeg at nei, det går ikke charterturer til Afghanistan ennå...» En mor jeg snakket med fortalte at hun var så bekymret for sønnen sin, som var i syden sammen med kjæresten. Hun var redd han ville havne i bråk fordi kjæresten hans var så pen. Greit nok. Men at sønnen vår er der han er var ikke så farlig. Han hadde jo valgt det selv. Han risikerer bare selvmordsbombere, miner og bli skutt på... Da er sydentur noe helt annet. Hvordan skal jeg tolke det? Mener de at det er hans egen feil hvis sønnen vår dør eller blir skadet i Afghanistan, ettersom han selv har valgt å reise dit?

For ikke lenge siden var det en som sa til meg at han ikke skjønner at folk er så dumme at de reiser til Afghanistan. Det er vel godt betalt? Nei, det er ikke godt betalt. Hvor mye er forresten godt betalt når man risikerer livet sitt? Jeg har sett for meg det verste som kan skje med sønnen vår er at han kommer hjem i ei kiste. Skal vi da også få høre at når han var så dum at han reiste til Afghanistan, så fikk han bare som

fortjent? Da blir sorgen mindre? Ja, sønnen vår har selv valgt å reise til Afghanistan. Han har valgt å risikere livet sitt. Han gjør det fordi han vil være med på å skape fred i et krigsherjet land. Er det dumt og egoistisk? Det er faktisk den norske regjeringen som har bestemt at norske soldater skal tjenestegjøre i ISAF-styrken. Kong Harald er deres øverste sjef.

Soldatene må igjennom opptaksprøver og oppfylle strenge krav for å bli godkjent. De blir ikke plukket opp på gata og sendt dit neste dag. Det er vel noen av de beste og flinkeste ungdommene i Norge som tjenestegjør i utenlandsstyrkene. Fortjener de ikke respekt?

Jeg skjønner at ingen som ikke har erfart det, forstår hvordan det er å sende barnet sitt i krig. For de er i krig. 24 timer i døgnet i flere måneder. De har nesten ikke privatliv. De er aldri alene. De deler brakke med flere. Er det egoistisk?

Ingen har noe garanti for morgendagen. Men da sønnen vår satte seg på flyet til Afghanistan, var det ikke godt å være verken mor eller far. Det er faktisk ganske vondt å sende barnet sitt i krig. Kommer han hjem like hel? Blir han skadet psykisk eller fysisk? Får vi se han i live igjen? Selv om han har valgt det selv, så er det ikke med lett hjerte du sier ha det og ønsker han god tur. Alle som reiser ut på sånne oppdrag blir oppfordret til å skrive avskjedsbrev til sine nærmeste før de drar. Vi har telefon i nærheten hele tiden. Ikke for at vi tenker det verste, men likevel. Vi kan ikke ringe ham. Han ringer oss. Her går også hverdagen sin vante gang, men vi har bestandig i bakhodet hvor sønnen vår er. Vi får med oss alt som er om Afghanistan på nyheter og tv. For

hver dag som går og det ikke blir meldt om døde eller skadede norske soldater i Afghanistan, kan vi puste lettet ut.

Kommentarene vi får er både sårende og provoserende. Jeg føler jeg må forsvare valget sønnen min har tatt omtrent hver gang jeg forteller hvor han er. Det er mye snakk om krigshelter fra andre verdenskrig. Det er fortjent. Det lages filmer om helter fra andre verdenskrig ennå. Men jeg skulle ønske at folk hadde sett på de norske ungdommene som reiser ut i en krigsherjet sone med litt mer respekt. At den norske regjeringen har kunnet innrømme at Norge er i krig. Jeg er sikker på at det skjer heltetmodig innsats hver dag i Afghanistan. Men det får vi ikke høre om.

Her er det faktisk ungdom som er villig til å risikere livet sitt for at verden kanskje kan bli litt bedre. Det er de samme som kanskje må forsvare oss på norsk jord en gang. Er de dumme og egoistiske da også? Neste gang du snakker med pårørende til noen som er i Afghanistan, kanskje du skal tenke litt på hva de går igjennom? Selv om jeg aldri i livet har villet sendt sønnen min frivillig i en krig, er jeg stolt over valgene han har gjort. Det er både voksent og modig valg han har tatt. Derfor synes jeg at både han og de andre som tjenestegjør eller har tjenestegjort i utenlandsstyrkene fortjener å bli møtt med respekt. Det har de ærlig og oppriktig fortjent.

Innsenderen synes de mange kommentarene hun har fått om sønnens innsats i Afghanistan er så belastende at hun ønsker å være anonym. Dette leserinnlegget er tidligere publisert på Dagbladets nettavis.

NATO-øvelse i Georgia

I mai deltok 17 land delta i en militærøvelse i Georgia, til tross for sterke russiske protester. Russiske myndigheter mener nemlig at øvelsen øker spenningen i området, og at den er en skuffelse for de som arbeider for stabilitet i regionen. I tillegg har Russland forsterket sitt militære nærvær i utbryterrepublikkene Sør-Ossetia og Abkhasia som Russland til og med har anerkjent som uavhengige stater. Dessuten har de undertegnet en avtale med utbryterrepublikkene om russisk militær grensekontroll mot Georgia.

Etter mitt skjønn er det Russland som setter stabiliteten og sikkerheten i regionen i fare ved sitt økte militære nærvær i Sør-Ossetia og Abkhasia. Det samme gjør de ved å anerkjenne disse områdene som "uavhengige" stater. Denne anerkjennelsen har vært en diplomatisk fiasko for å si det pent. Kun Nicaragua har fulgt Russlands eksempel. Det som i realiteten har skjedd, er at Russland har utvidet sitt territorium i Kaukasus på georgisk område og tåkelegger annekasjonen ved å kalle områdene for uavhengige stater. At de gjør det samme i Moldova (Transnistria) gjør heller ikke situasjonen bedre. Opprettelsen av "uavhengige" stater på andre lands territorium styrker ikke stabiliteten og sikkerheten i Europa, ei heller russiske krav om at de har rett til å beskytte "russiske" borgere med militærmakt i andre land. Dette skaper frykt og øker spenningen fra Svartehavet til Baltikum!

 Nils Tore Gjerde

Internasjonale operasjoner styrkes

En viktig oppgave for Forsvaret er å kunne bidra til flernasjonal krisehåndtering, til å arbeide for internasjonal fred og sikkerhet, og også ta hensyn til lokale, militære saker. Jeg er derfor godt fornøyd med at regjeringen i Revidert nasjonal-budsjett har foreslått å øke bevilgningene til Forsvaret med 505 millioner kroner. Med disse midlene kan vi stille med ytterligere, betydelige bidrag til fred og stabilitet i Afghanistan og Afrika, og vi kan være med å gi beskyttelse til sivil skipsfart utenfor Somalia.

Internasjonalt plan

Norge har sagt seg villig til å delta i FNs operasjon i Tsjad/Sentralafrikanske republikk med et feltsykehus i inntil ett år fra mai i år. Vi gjør det fordi vi har ambisjon om å øke deltakelsen i FN-ledede operasjoner, med vekt på Afrika. 300 millioner kroner av det økte budsjettet går derfor til denne operasjonen. Piratvirksomheten utenfor Somalia er et problem for skip – også norske. Vi vil delta med en fregatt i EUs antipirat-operasjon utenfor Somalia i seks måneder, fra august av. Hensikten med operasjonen er å bidra til å bekjempe piratvirksomhet ved å beskytte sivil skipstrafikk og humanitære forsyninger til Somalia. 155 millioner kroner er satt av til operasjonen.

Norge ønsker å være med å etablere en tyskledd ingeniørskole for afghanske sikkerhetsstyrker i Mazar-e-Sharif, Afghanistan. Skolen skal være et viktig ledd i prosessen for å styrke afghanernes evne til å ivareta egen sikkerhet. 20 millioner kroner er satt av til prosjektet, og vi bidrar også med instruktører. Det norske

helikopterbidraget i Afghanistan videreføres ett år til, og det er beregnet å koste 30 millioner kroner. Helikopterbidraget brukes til medisinsk evakuering, og er en viktig ressurs for å ivareta sikkerheten til våre soldater, noe jeg anser som svært viktig.

Nasjonalt plan

På det nasjonale plan er miljøopprydding etter bruk av Marvika orlogsstasjon, Kristiansand, tilgodesett med 20 millioner kroner. Orlogsstasjonen har vært i bruk i 100 år, men ble lagt ned i 2004, og solgt til Kristiansand kommune. Andøya Raketttskytefelt er

tilgodesett med 2,5 millioner kroner som skal benyttes til en langsiktig intensjonsavtale med Rakett-skytefeltet for å støtte Forsvarets test-skyting av våpensystemer. Norge har vært en internasjonal pådriver for å få til et forbud mot klaseammunisjon. Her hjemme er destruksjonen av den norske beholdningen i gang. Til destrueringsprosjektet foreslås det å bruke 20 millioner kroner. Hele beholdningen av klaseammunisjon forutsettes å være destruert innen sommeren 2010.

Stortingsrepresentant Signe Øye,
Ap, nestleder Forsvarsfraksjonen

Ytringsfrihet

Ombudsmannsnemnda for Forsvaret, der jeg er medlem, har avgitt sin innberetning til Stortinget for 2008. Særlig har jeg lyst til å vise til at vi vier ansattes ytringsfrihet stor oppmerksomhet (side 8 og 9) og skriver bl.a:

“Ansatte har stor adgang til å ytre seg. Men om adgangen kan synes klar, betyr ikke det at forsvarsansatte tør bruke sin ytringsfrihet, verken internt eller delta i det offentlige rom. Det kan skyldes engstelse for karrierestopp og/eller for såkalt “usynlig straff”, hvor arbeidstager over tid mener seg “satt på sidelinjen”. Det hevdes også at økningen av profesjonelle informasjons- og kommunikasjonsrådgivere som bindeledd med allmennheten, gjør at den med faglig innsikt og ytring ofte kommer i bakgrunnen. Profesjonalisering og sentralisering av kommunikasjon med offentligheten kan dermed oppleves slik at den innskrenker ansattes mulighet til å ytre seg, og det er også opplevd slik av ansatte.”

Ivar Johansen

Trygg prosess for nye redningshelikoptre

Sea King-helikoptera har gjort ein kjempeinnsats i norsk redningsteneste. No treng vi ein ny helikopterflåte, for å sikra størst mogleg tryggleik for befolkninga. Sjølv om Sea King-helikoptera vert garantert til 2020, må vi ha på plass nye helikoptre i god tid før det – og dette må skje gjennom ein grundig og ryddig prosess.

NRK sin dokumentar-serie om

330-skvadronen har samla mange sjåarar, høgst fortent, for dette er eit særst godt døme på den viktige og flotte innsatsen redningsfolk over heile landet gjer nesten kvar dag. Vi har ei god redningsteneste her til lands, og den raudgrøne regjeringa har gjort mykje dei siste åra for å gjere den endå betre. Då vi overtok regjeringa var det kun Sola som hadde døgnkontinuerleg tilstedevakt. Nå har vi døgnkontinuerleg tilstedevakt med lege på alle redningshelikopterbasane på Rygge, Ørlandet, Bodø og Banak. Dette sikrar raskere utrykning i søk, redning og ambulanseoppdrag, og reaksjonstida er no redusert frå ca ein time ned mot 15 minuttar. Og bygginga av ein base på nordvestlandet, i Florø, er godt i gang og basen vil opna i løpet av året.

Allereie i 1997 starta ein prosess med å finne nye redningshelikoptre, til erstatning for dagens Sea King, som blei sett i drift tidleg på 1970-talet. Saka har vore diskutert i Stortinget fleire gonger, men ulike faktorar har gjort at prosessen har drege ut i tid.

Tidsaspektet er ein viktig grunn til å ha fullt trykk på det å nå skaffe nye redningshelikoptre.

Så langt har prosessen altså vore krevjande, med utfordringar av ulik karakter. Opsjonar har vore vurdert og forkasta. Det har teke tid å etablere ein prosjektorganisasjon for dei nye helikoptera i Justisdepartementet. Regjeringa har tidlegare meldt overfor Stortinget at nye helikoptera skulle fases inn i perioden 2011-2014, men det er no klart at dette vil ta lengre tid. Årsaka er at ein treng ei skikkelig kvalitetssikring av innkjøpet, med grundige og dekkende behovsvurderingar, kostnadsoverslag, usikkerhetsanalyse og anbod. Det er særst viktig at vi tek oss tid til å gjennomføre ein grundig og ryddig prosess, slik at vi totalt sett er sikra den beste løysinga for redningshelikoptera. Ingen er tent med eit forhasta kjøp.

Av Ingrid Heggø, stortingsrepresentant (Ap), medlem justiskomiteén

Min egen lykke smed!

Etter snart 30 år i Sjøforsvarets tjeneste er jeg i en ny situasjon. Jeg må finne meg en jobb, jeg er ikke BUS eller BUFS men føler meg litt som TUFs, eller nei det er å ta i. Jeg har en fast stilling og har vært disponert i andre stillinger i to år. Først ett år ved samme avdeling, deretter etter forespørsel i stilling i grenstab i FST. Hvilken avdeling har ansvar for meg nå? Den avdelingen jeg er i har "lånt" meg i ett år og er derved ferdig med meg etter juli. Min tidligere avdeling, hvor jeg har en fast stilling, har ikke vist store interessen for meg, selv etter gjentatte henvendelser fra min side. Og når jeg endelig fikk kontakt så trodde de at jeg var ferdig med tjeneste på det nivået og at jeg var på vei videre. Vel, hyggelig det, men er det bare jeg som har ansvar for meg da eller?

Når jeg nå har jobbet mange år lokalt som personelloffiser og sentralt i FF&S og i FPT på tilsetting, kompetansestyring og disponering så har jeg en del forventninger og tanker om hvordan det er. Hvor mange ganger jeg har sagt: "Ta det rolig, ha litt is i magen det dukker nok opp noe. Vi, forsvaret har behov for din kompetanse fortsatt". Jeg er litt glad for at ingen har sagt det til meg nå, selv om

noe interesse hadde kanskje vært bedre enn ingen.

Det startet med at jeg søkte stilling på en runde. Passet geografisk, utfordrende oppgaver og opprykk og god lønn, midt i blinken. Så ble den trukket, min første tanke var hva har jeg gjort for noe galt, men det var jo mange andre søkere også, så vel jeg valgte å tro at det var av andre grunner. Selv om min erfaring skulle tilsa at jeg visste at det ikke bare er å trekke stillinger fordi de ikke liker søkerne. Vel, det er lenge til august og det kommer flere runder. Neste runde – samme stilling en gang til, fantastisk, men ingen endring i stillingen eller stillingsbeskrivelsen, vel samme det jeg søker. Så nærmer det seg rådsbehandling og jeg må innrømme at jeg er spent og forventningsfull, så får jeg tilfeldigvis melding om at stillingen er trukket igjen. Og da må jeg innrømme at jeg ble skikkelig skuffet og litt lei meg. Hva faan er dette for noe lureri. Jeg fikk forventninger og håp så trekker de den igjen. Er det mulig å være så lite profesjonell?

Vel, livet går videre og det er fortsatt lenge til august selv om vinteren nærmer seg slutten. Men jeg kan jo gå tilbake

til min faste stilling, selv om noen sitter midlertidig og arbeidsgiver har sagt at de egentlig ikke ventet seg at jeg kom tilbake. De har heller ikke invitert meg med på noen av sine årlige samlinger, sosiale arrangementer eller gitt meg info på annen måte så.... Det er som om det er greiest hvis jeg får noe annet, bare det er et annet sted.

Nå er det juni og det er ikke så lenge til ferie og jeg vet fortsatt ikke helt sikkert hva som skjer med meg fra august. Jeg får meg en jobb, men er ikke helt sikker på hva og hvor det blir. Men jeg har erfart mye om det å skulle være min egen personelloffiser. Hvis jeg igjen kommer i den rollen lokalt eller sentralt så skal jeg sikre at jeg ivaretar personellet i min avdeling. Det er ikke noe som heter ;ha litt is i magen, ta det rolig det ordner seg nok.

For meg ble det veldig viktig at noen så meg eller hadde behov for min kompetanse. Jeg forventer og krever at Forsvaret ivaretar meg som ansatt på en bedre måte. Hva skjer hvis jeg ikke gjør noe mer nå, og er det mitt ansvar?

Per Ivar Myrrusten
Med is(krem) i magen

Skal Forsvarets «vaktbikkje», Forsvarskomiteen nedlegges?

Som tjenestegjørende offiser i Det Kongelige Norske Forsvar - Luftforsvaret, leser jeg med bekymring at det er foreslått å legge ned Forsvarskomiteen.

Fremskrittspartiet, har etter det jeg kjenner til, vært det eneste partiet som helhetlig har gått imot dette forslaget. Det ryktes at det er elementer i Arbeiderpartiet som også «egentlig» er i mot forslaget om nedleggelse, men partiet som sådan vil gå for forslag om nedleggelse.

Heller ikke Høyre, som et forsvarsvennlig parti, har gått imot dette forslaget. Andre forsvarsvennlige partier har, det jeg kjenner til, heller ikke villet gå inn for en fortsatt Forsvarskomité. Jeg mener at disse forsvarsvennlige partiene kan være med på å påvirke de andre partiene ved å gå inn for en fortsatt levedyktig Forsvarskomité.

Forsvarskomiteen er Forsvarets «vaktbikkje» overfor forsvarsrelaterte utfordringer og problemstillinger, og kan sådan påvirke FD i alle forsvarsmessige avgjørelser. Uten Forsvarskomiteen vil FD være enerådende i alle forsvarspolitiske sammenhenger.

Det kan være en fare i å avvikle Forsvarskomiteen. Hvis en ser seg litt tilbake i historien har det å «kvitte seg» med brysomme aktører gjort at «tidligere herskere» har fått fritt spillerom for sine meninger og handlemåter.

I dagens demokrati er det sunt at alle meninger og handlemåter blir vurdert på en fornuftig og veloverveid måte. Det å la Forsvarskomiteen bestå vil, etter mitt skjønn, være det mest fornuftige da både samfunnets- og de profesjonelle militære uttalelser i saker som angår Forsvaret, vil bli veid i vektskålen før en avgjørelse blir tatt.

Uten Forsvarskomiteen vil FD, som hovedsakelig er politisk tungt, lett overkjøre de fagmilitære råd med kanskje forsvarsmessig uøkonomiske avgjørelser som resultat. Uøkonomisk for Forsvaret, men kanskje «økonomisk» for politikerne i den forstand at partiprogram og valgløfter bli holdt/gjennomført.

Forsvarskomiteen har også mulighet til å stille kritiske spørsmål til Forsvarssjef, vinklet slik at alle aspekter ved en avgjørelse blir grundig gjennomgått og vurdert før avgjørelsen iverksettes.

Det verseres blant tjenestegjørende i Forsvaret at politiske forslag går

langt foran forsvarsmessig fornuft og operativitet. Vel, stortinget har bestemt.... vi som tjenestegjør i Forsvaret følger lojalt (eller lydig) det som er bestemt, men det er forstøtt lov å gjøre seg opp tanker og meninger over de avgjørelser som er fattet.

I en tid hvor erfaringslæring er i vinden, ikke bare i Norge, men også på verdensbasis. Bør vi tenke oss litt tilbake i historien? Hva har vi lært, og hvorfor må vi gjøre de samme feilene på nytt og på nytt. Er det ikke snart litt lure å gjøre en ny feil. En feil som ingen andre har begått før. Ta en sjans for å lære noe nytt. Eller som noen har sagt: «Good judgement comes from experience. Experience comes from bad judgement».

Forsvaret har over en lang tid gjennomgått og gjennomgår fortsatt en omstilling. Nyinvesteringer for å erstatte utrangert materiell er godt i gang. Disse nyinvesteringene bør fortsette slik at Forsvaret er istand til å utføre de pålegg og oppdrag som Storting og Regjering har bestemt.

Reduksjon i personelloppsett har, etter min mening (og mine kollegers mening (alle forsvarsgrener)) gått for langt. Vi ser heldigvis nå en liten styrking av personellrammen i Forsvaret som fortsatt bør økes fremover en tid.

Som operatør av de mange systemer i dagens Forsvar, kan jeg si at det er nisjer og systemer i Forsvaret som er så underbemannet at det går på helsen løs for personellet. Vi ser ofte også at leveranser av forskjellige militære produkter ofte er forsinket eller ikke er i riktig kvantum.

Vi ser også personell problematikken gjennom vår deltagelse i Internasjonale Operasjoner, hvor det i de fleste tilfeller er personell som må ut på tross av løfter om «hviletid hjemme». De må reise ut igjen fordi vi ikke har annet personell til å bemanne de systemer som benyttes i Operasjonene.

Dette går gjerne også på bekostning av opplæring av nytt personell hjemme, da det er det erfarne personellet som er ute, som oftest også er de instruktørene vi skulle hatt hjemme. Disse instruktørene skulle også ha vært hjemme for å vedlikeholdstrene og oppdatere seg selv for å fortsatt være istand til å utføre sin tjeneste

hjemme og de oppgaver å pålegg som tjenestegjøring i Internasjonale Operasjoner påkrever.

Jeg innrømmer at jeg ikke kjenner alt ansvaret til Forsvarskomiteen, men jeg vil anta at det å påse at Forsvaret er i stand til å løse sine pålagte oppgaver også faller inn under Forsvarskomiteen - også når det gjelder behov for personell.

Jeg håper at dette lille innlegget kan skape en diskusjon ved de forskjellige arbeidsplasser i Forsvaret. Det å påvirke andre i en positiv retning er å skape nye muligheter.

Da skapes også en holdning som kan bidra til at Norge fortsatt har det moderne, oppegående og slagkraftige Forsvar som Norge fortjener.

Hallvard Jacobsen

US M41A3 Billdog stridsvogn

Vi skrev tidligere om en tysk Tiger stridsvogn og etter flere tilbakemeldinger om ønske om en alliert stridsvogn, har vi nå funnet løsningen.

Stridsvognen er av stor størrelse, hele 1:16 skala som tilsier en lengde på 52 cm. Man styrer stridsvognen via en 5 kanalers fjernkontroll der man har et fullt roterbart tårn med høydejustering til disposisjon. Tårnet skyter 6 mm plastprosjektiler med 25 meters rekkevidde og en magasinkapasitet på 40 projektiler. Stridsvognen brukes en annen frekvens enn Tiger stridsvognen de kan av den grunn kjøres samtidig.

Mye moro for pengene!

US M41A3 Billdog stridsvogn koster kr 950 og kan kjøpes på nettsiden bfo.milrab.no, telefon 53 69 78 78 eller e-post bfo@milrab.no

Camelbak Stainless Bottle™

Camelbak har oppgradert sin 0.75 liter drikkeflaske til lettvekt og robust rustfri stålflaske. Flasken har samme drikketut som ryggbærende vannposeløsninger fra Camelbak. Det er valkum i veggene til flasken slik at man oppnår en isolasjonseffekt for å holde vannet kaldt for en lengre periode.

Som BFO medlem har man 15 % rabatt på utstyr fra Camelbak. Camelbak Stainless Bottle™ er forventet å være tilgjengelig i løpet av sommeren og koster ca kr 200 via bfo.milrab.no

LED TV

Utskifting fra tradisjonell boks TV til LCD (liquid crystal display) har skjedd i svært mange hjem her i Norge. Det nye som kommer fremover er LED (light emitting diode) TV!

Det er tre store forskjeller mellom LCD og LED. Med LED får man et langt skarpere og klarere bilde der svartfargen blir svart/mørk enn med en LCD TV. LED TV er mye tynnere og kan ha en langt større fysisk bildeflate. Sist men ikke minst er energiforbruket lavere.

LED TV starter på ca kr 11 000 for en 32 tommer og for en 46 tommer må man ut med ca kr 22 000.

Asus EEE Box

Bitteliten - men med alle egenskapene som en vanlig PC har. Perfekt å bruke i stuen for å gjøre om TV-en til et mediasenter.

Enheten kan enten settes på TV-benken eller monteres på baksiden av TV-en.

Med Asus EEE Box kan du legge inn hele din musikkamling, filmer og surfe på internett. I motsetning til mange av sine forgjengere er den utrolig støysvak (kun 26 dB) og billig!

Asus EEE Box koster kr 2 795 og kan kjøpes på nettsiden bfo.milrab.no, telefon 53 69 78 78 eller e-post bfo@milrab.no

I-Chair multimedia interaktiv lenestol

En drøm på hybelen eller gutte/jenterommet? Vær litt lat og føl og hør på DVD, musikk og tv-spill uten å forlate stolen. I-Chair stolen er det aller heftigste møbelet. Utviklet med samme lyd-teknologi som brukes i fornøylesparker og US Airforce flysimulatorer. I tillegg blir lave frekvenser omgjort til vibrasjoner i stolens rammeverk. Kobles til lydkilden via phono-kabler (inkludert).

- * Tactile sound technology
- * Transducer innebygget i ramme (bass-vibrasjoner)
- * Innebygget høyttalere rundt hodet.
- * Plug and play' - ingen komplisert tilkobling
- * Stilig sort "suede effect" design
- * Komfortabel

- * Mål: Bredde 77cm
- * Dybde 80cm
- * Høyde 98cm
- * Alle phono-tilkoblinger er inkludert
- * Kompatibel med SCART via adapter

Kan kjøpes på www.BoysStuff.no – pris 7.000 kroner

For gode tilbud bruk BFOs medlemsfordeler!

Flåteranet 1807

– blokade og krisetid

Den 14. mai åpnet utstillingen "Flåteranet 1807 - Blokade og krisetid" i Forsvarsmuseets lokaler på Akershus festning.

Av cand.oecon. Øivind B. Armann

Med gjenstander og modeller, i tekst og bilder vil utstillingen fortelle om britenes beslaglegging av den dansk-norske flåten høsten 1807. Denne temporære utstillingen starter Forsvarets museers markering av 200-årsjubileet for Grunnloven. Utstillingen er dansk og kommer fra Orlogsmuseet i København. Den er ledd i samarbeidet mellom de nordiske forsvarsmuseene. Et samarbeid som er meget nært, ikke minst med bakgrunn i vår felles rikshistorie. I København markerte utstillingen i tillegg britenes kraftige bombardement av København by. Av danske historikere ofte betegnet som det første moderne terrorangrep mot sivile mål som politisk utpressing.

Freden i Tilsit i 1807 ga Napoleon muligheten til å sette i verk sin "fastlandsblokade" av Storbritannia. For at en handelsblokade skulle kunne virke optimalt måtte hele kontinentet ta del, også de nøytrale statene. Spesielt viktig var det å få med Danmark-Norge siden vår marine på den tiden var den betydeligste nøytrale flåten i Europa. Å få tvunget denne inn i sin tjeneste ville for Napoleon bety en stor strategisk gevinst. For å forhindre dette besluttet britene å slå til så hurtig som

mulig. I begynnelsen av august var derfor en stor marinestyrke på plass i havnebassenget utenfor København. Britenes krav var klart: Hele orlogsflåten utlevert som pant for Danmark-Norges nøytralitet. Kravet var uakseptabelt, men britene kunne sette makt bak kravet med en invasjonsflåte som lå klar like utenfor rikshovedstaden.

Britene gikk i land, og den 2. september startet et bombardement av København by fra både sjø og land. Danskene overga seg etter kort tid, og britene overtok flåten. Den 20. oktober seilte britene hjem igjen med hele den dansk-norske flåten på slep: 15 linjeskip, 15 fregatter og 7 brigger i seilingsdyktige priser. På det nærmeste hele den seilende dansk-norske flåten. Etter dette var det igjen to linjeskip, en korvett og fire brigger. Disse hadde befunnet seg i andre farvann. Det var også igjen et betydelig antall kanonbåter og mindre fartøyer som fikk betydning for sjøkrigen.

Militært sett var flåteranet i 1807 den enkelthendelsen under Napoleonskrigen som fikk størst betydning for Norge. Flåteranet er samtidig et av de tydeligste eksemplene i norsk historie på at utfallet av en sjøkrigshistorisk enkelthendelse kan gi støtet til en utvikling annerledes fra det som ellers kan være rimelig å anta. For konsekvensen av denne enkelthendelsen

var dramatisk. Den umiddelbare følgen av flåteranet var at Danmark-Norge sluttet seg til Napoleon i krigen mot Storbritannia. Et krigsforbund som ble til stor ulykke for Norge i og med at de sjøverts forsyningslinjene nå ble helt avskåret. Sverige var i tillegg alliert med britene, så den eventuelle langsomme veien over land ble også sperret.

Krigen med Storbritannia og den britiske blokaden av kysten vår ble av avgjørende betydning for den norske nasjon. Den medførte at import av korn, salt og andre næringsmidler stoppet helt opp. Siden kornforsyningene fra Danmark – som fra norsk side kanskje var den eneste større fordelen med unionen – uteble, fikk vi nødsår og barkebrødtider. I 1812 fikk vi i Norge for siste gang en stor hungersnød hvor store deler av landet ble rammet.

Orlogsflåten hadde vært helt nødvendig for å beskytte og sikre en fast transport av levnetsmidler til Norge, og eksportvarer den andre veien. Siden en seilende orlogsflåte var helt essensiell for det dansk-norske helstatskonseptet, viser utstillingen til sist hva tapet av flåten betydde for den rikspolitiske utviklingen. Nemlig begynnelsen til slutten på dansketiden, eller "400-årsnatten" som den gjerne er blitt kalt.

C-17 SNART PÅ Plass I PAPA

Ved Papa Air Base i Ungarn er det hektisk aktivitet før det første Boeing C-17 transportflyet lander på stripen i juli. BFO har som første organisasjon besøkt flybasen, som har personell fra hele 15 ulike nasjoner.

Tekst og foto: Irene Ulstein Soleim

Flybasen ble etablert den 1. juli i 2001 som en del av Ungarns deltagelse i Natos program for utvikling av infrastrukturen. 18. november 2007 ble Papa Air Base valgt som vert for SAC nations C-17 Globemaster III transportfly. Dette er forventet å skape 500 arbeidsplasser i området. Etableringen forutsetter en driftsperiode på 30 år.

C-17-avdelingen bemannes av personell fra deltagende nasjoner etter et såkalt "fair share" prinsipp. Dette betyr at Norge med sine 400 flytimer, forplikter å bemanne 15 stillinger, noe som utgjør 10 prosent av hele avdelingens mannskapstall. Den norske styrken i Papa inkludert støtteelementet består av totalt 19 personer. Inkluderer familiemedlemmer, vil det totale antall nordmenn relatert til C-17 være i overkant av 50 stk

Hvorfor Papa?

Papa er en historisk by i Veszprém fylke, Ungarn, og er kjent for sin barokk-arkitektur. Papa har 33.000 innbyggere og besitter et stort historisk sentrum, med restaurerte gamle burgher's hus, kafeer, og museer. Blue-Dyeing Museum (Kékfest Múzeum)

er satt opp i en tidligere fabrikk som produserte klær og andre tekstiler som er farget indigo blå ved en helt spesiell metode. Byen er også kjent for sine termiske bad, Esterházy familiens palass, den grand katolske kirke, og Calvinist videregående skole. Byen er et viktig religiøst senter. En stor park finnes også i nærheten av sentrum.

Oberst i U.S. Air Force, John Zazworsky, som leder det multinasjonale flysamarbeidet forteller at valget falt på basen i Papa fordi Ungarn tilbyr god infrastruktur. Det er lett å frakte materiell med tog, via motorveien eller med fly. Det er dessuten kort vei til Budapest. I tillegg ble det reklamert med at Ungarn har et lavt kostnadsnivå, noe som ikke er helt innfridd, på grunn av blant annet boligprisene.

Flyene er bygget i USA, så amerikanerne leder nå prosjektet siden de besitter erfaringen og ekspertisen. Imidlertid er andre nasjoner under opplæring ved flybaser i USA. Alle nasjoner, inkludert Ungarn, har bidratt med penger i prosjektet. Felles økonomiske interesser blandet med felles kunnskap gjør konseptet solid, sier Zazworsky.

Jimmy får orientering.

Jimmy og tillitsvalgt Kim Jensen.

Oblt. Punsvik.

Familieidyll også ved Papa.

Russisk kamphelikopter fra forduns tider.

Trang fødsel

Det multinasjonale programmet som kalles Strategic Airlift Capability (Sac) vil for Norges del sikre en viktig kapasitet som kan ta hånd om oppdrag som ikke kan utføres av C-130 J (Hercules). C-17 vil i hovedsak bli brukt til transport av større mengder materiell over lange distanser og kan bidra i både militære og sivile krisesituasjoner.

Leder for den norske kontigenten, oberstløytnant Tom-Ivar Punsvik bemerker at prosjektet som startet opp 1.oktober 2008 har hatt en litt trang fødsel.

Vi har hatt en utfordring når det gjelder skoletilbud. Siden det ikke finnes noen internasjonal skole her, må barna gå i ungarsk skole. Språket byr imidlertid på problemer så vi har hentet inn to norske lærere for å sikre at barna får et fullgodt tilbud, sier Punsvik.

Han påpeker at et fullverdig skoletilbud står høyest på prioriteringslisten når det gjelder familietilbudet. I løpet av de dagene BFO var på besøk ved basen, kom det opp et godt skoletilbud til de rundt 23 norske barna. Fortsatt gjenstår det å løse problematikken med å få adgang til å anskaffe

eller registrere privatbiler. Ungarske myndigheter tolker ikke SOFA avtalen slik resten av NATO landene, noe som begrenser personellet og deres families bevegelsesfrihet samt gir økte driftskostnader for avdelingen. Vi jobber med flere alternativer, men til nå har vi ikke lyktes å få på plass en løsning som Ungarn kan akseptere.

Selv om det har tatt litt tid å få på plass bolig og barnehagetilbud, så begynner tilbudet til de norske familiene å komme på plass. Samtidig gir det å være med på oppstarten av prosjektet rom for å være med på å forme den nyetablerte flybasen, påpeker Punsvik.

En stor familie

BFO ble invitert hjem til en av de norske familiene som skal tilbringe de neste fire årene i Papa. Kjersti og Kim Jensen har fire barn i alderen fire måneder til eldstejenta på seks år. De forteller at tilværelsen i Ungarn har vært litt svevende fram til nå.

I dag fikk vi tilbud om barnehageplass til de to eldste. Noe som er viktig i forhold til å lære seg språket og bli integrert. Vi håper også på en snarlig løsning i bilsaken, slik at

hverdagen blir enklere, sier Kim Jensen som arbeider som Specialist Flightplanning og er tillitsvalgt for den norske gruppen.

Familien Jensen har god kontakt med andre norske familier ved basen, og opplever at de er en del av en stor familie. Utfordringen blir å lære seg språket og bli integrert i det ungarske samfunnet. Samtidig ser de årene her som en fin mulighet til å få litt ro over småbarnsperioden.

Det at vi er flere fruer her i samme situasjon føles betryggende, sier Kjersti Jensen mens hun serverer oss rykende ferske boller bakt på ungarsk mel.

Familien trekker fram at Papa ligger strategisk godt plassert i forhold til feriemål og opplevelser. Wien og Balaton ligger et par timers kjøring unna. I løpet av 5 timer er Kroatiskysten eller de østeriske alper tilgjengelig og muligheten for en weekendtur til Slovenia ligger der.

Basen åpnes offisielt 27. juli. Da lander det første C-17 på rullebanen. I løpet av august/september skal alt personell være på plass i Papa, og innen oktober er ytterligere to fly klare for oppdrag fra Papa Air Base.

Ørland hovedflystasjon 55 år!

Ørland hovedflystasjon sørget for reneste 17. mai stemningen i Brekstad

Luftvernavdelingens NASAMS II rullet også nedover hovedgata.

Etter oppvisningen, tok mannskapet fra 330 skvadron på Ørland en ekstra sjarmøretappe lavt over et imponert publikum.

Sondre Børmark (9) prøvesitter F-16 jagerfly. Mamma og søster følger spent med.

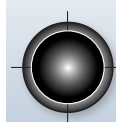

Foto: Dag Ånnevik, Luftforsvaret.

Over 5000 feiret Ørland hovedflystasjons 55-års jubileum på Brekstadlørddag den 6. juni.

Jubilanten feiret med åpen dag på stasjonen, og sammen med lokale lag og organisasjoner, ble det arrangert et stort opptog fra Yrjarshalltomta til Ørland rådhus. Rådhusplassen ble dermed et stort område med stands, utstillinger og aktiviteter i regi av Forsvaret og lokale lag og foreninger.

- Vi ønsker å vise frem alle de vi samarbeider med og takke dem, sa arrangementsansvarlig major Tore Sem.

Noen av høydepunktene for de vel 5000 fremmøtte var blant annet F-16 jagerfly, og 330 skvadrons Sea King redningshelikopter både i lufta og på bakken. Den utstilte F-16 og redningshelikopteret ble tauet til utstillingsområdet lørdag morgen. Det er ikke hver dag man møter en F-16, eller Sea King i rundkjøringa på vei inn til Brekstad sentrum!

Luftvernartilleribataljonen stilte også opp med det norskutviklede luftvernsystemet NASAMS II, og sammen med mange lokale lag og foreninger, ble det en flott markering av Forsvarets tilstedeværelse på Brekstad.

Å møte en F-16 i rundkjøringa på Brekstad er ikke hverdagskost!

Flyteknikerne fra Ørland hovedflystasjon gjør vanligvis vedlikehold på F-16, men denne lørdagen var det infrastrukturen på Ørland de fikk bryne seg på. (F.v: Kaptein Knut Rune Schanche, Kaptein Jens Røttum, Løytnant Yngve Olsen, Fenrik Fredrik Erlandsen.)

Trivsel og arbeidsmiljø – to sider av samme sak

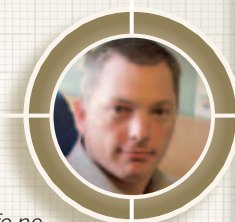
La meg innledningsvis raskt omtale resultatet av årets mellomoppgjør. I spørsmålet om fremtidig offentlig tjenstepensjon (OfTp) fikk vi til en videreføring av dagens ordning, helt i tråd med BFOs krav til oppgjøret. Kompleksiteten i OfTp er slik at en del detaljer nok må adresseres i etterkant, men BFO legger til grunn at løsningen for våre medlemmer betyr 66% i pensjon ved avgang på aldersgrense forutsatt 30 års opptjening i OfTp. Videre at våre medlemmer ikke kan underlegges levealdersjustering av pensjon pga den lovregulerte plikten til fratreden. Følg med på www.bfo.no Arbeidsmiljølovgivningen i Norge har dannet mal for mye av Europeisk tenkning rundt systematisk Helse, miljø og sikkerhetsarbeidet (HMS). Vi har en arbeidsmiljølov (Aml) det står stor respekt av og som er et meget godt verktøy for å sikre helsebringende arbeidsplasser. Denne reguleringen av arbeidsplassene gjelder uavkortet også i Forsvaret, bortsett fra arbeidstidsreguleringen som fortsatt henger igjen i en gammel kongelig resolusjon. Dette burde borge for at Forsvaret med sine ressurser kunne tilby et ordnet arbeidsmiljø der avvik fra norsk lov ble korrigert uten opphold og med stor gevinst for Forsvaret og de ansatte. Nå er det imidlertid slik at dette ikke alltid er tilfelle. Pr 1 juli 2009 skal Forsvaret avgi rapport til arbeidstilsynet med referanse til de pålegg Forsvaret fikk i 2007. Hovedpoenget her er at det skal synliggjøres redusert belastning på personellet samt at det skal kunne vises til balanse mellom oppgaver og ressurser. BFO ser frem til behandlingen av denne rapporten i Forsvarets hovedarbeidsmiljøutvalg den 23. juni.

Utfordringen denne gang er større enn noensinne. Den ubalanse som allerede i Forsvarstudie 2000 ble identifisert mellom oppgaver og tilgjengelige ressurser har siden vært adressert fra Forsvarets ledelse med stor kraft og med mange tiltak. I dag må vi kunne fastslå at dette ikke har virket i nødvendig grad. Medarbeiderundersøkelsen i2007 visste noe bedring, men den forkortete undersøkelsen gjennomført i 2009 bringer oss tilbake til start. Forstøtt oppleves det ikke å være nødvendig balanse mellom de oppgaver som skal løses og de ressurser som stilles til rådighet. Det være seg økonomiske eller menneskelige. Faktisk så rapporteres det om økt belastning fra flere miljøer, altså den motsatte utvikling av hva man ønsker. BFO er av den oppfatning at det finnes to prinsipielle tilnærminger til denne grunnleggende problematikken; enten kan en be om flere penger, økte ressurser, derigjennom øke årsverksrammene for på den måten fordele arbeidet på flere eller så kan man redusere oppgavene. Begge disse "løsningene" synes utilgjengelige, det er jo dette Forsvaret har drevet med de siste 8 årene, det er jo derfor vi har omstilt Forsvaret. Målet var tydeligere oppgaver, tydeligere prioriteringer for på den måten å skape det nye Forsvaret. Vi har lyktes med mye, men mye gjenstår.

Så hva kan vi gjøre nå? Her må dyden i vår profesjon løftes frem gjennom bruk av gulrot og pisk. Ledelse og lederskap må igjen settes i fokus på alle nivå. Det er nemlig slik at et godt arbeidsmiljø er lederens oppgave og ansvar. Jeg tror vi har sviktet her. Gjennom overdreven målfokusering har de harde verdiene tatt fullstendig overhånd. Forsvarets overlevelse i fremtiden ligger i en tydeligere prioritering av de myke verdiene, i denne sammenheng trivsel og arbeidsmiljørelaterte faktorer. Det som skaper gode relasjoner mellom mennesker må få sin naturlige plass. Det er tross alt i relasjonene resultater skapes og reell utvikling skjer.

Dette arbeidet må starte i Forsvarets ledelse og i Forsvarsstaben. Her må lederplattformen i staten adresseres, Forsvarssjefens verdigrunnlag må revitaliseres og Forsvarets personellpolitikk må blåses nytt liv i. De tillitsvalgte rolle i Forsvaret må refokuseres som de sentrale medspillerene de er for på den måten å sikre de ansattes medbestemmelse og medvirkning. Jeg mener at nå er tiden kommet for å satse enda sterkere på samarbeid enn tidligere. Forsvarssjef og sjef Forsvarsstab må på banen også i personellrelaterte spørsmål. Det er ikke nok å henvise til staben, her kreves personlig og synlig engasjement. Jeg mener tiden er knapp, Forsvaret står i en situasjon der en kan se at kampen om talentene hardner til og min bekymring er at Forsvaret vil tape denne kampen. Dette vil gå utover trivsel og arbeidsmiljø som i siste innstans vil påvirke Forsvarets evne til å ivareta sitt oppdrag på vegne av nasjonen. Forsvaret må kunne tilby et arbeidsliv som oppleves som hensiktsmessig og som personellet orker å stå i gjennom karrieren – her er det å skape trivsel og et godt arbeidsmiljø av avgjørende betydning.

Avslutningsvis vil jeg ønske alle, som gjennom vårens disponeringsomganger har fått nye tjenestetillinger, lykke til med nye utfordringer. BFO ønsker samtidig alle sine medlemmer en riktig god sommer med mulighet til å lade batterier og ta fatt på nye tak i august.

eivind.solberg@bfo.no

INTERN TELEFONLISTE FOR BFO

Funksjon	Navn	Område	Kontor	Intern	Mobil	e-post
Leder	Eivind R Solberg		23 10 02 30	230	934 08 550	eivind.solberg@bfo.no
Nestleder	Jens B Jahren		23 10 02 31	231	930 05 202	jens.jahren@bfo.no
Forhandlings-leder	Ragnar Dahl	Medbest	23 10 02 38	238	934 98 520	ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlings-leder	Rune Rudberg	Medbest	23 10 02 36	236	934 20 377	rune.rudberg@bfo.no
Rådgiver	Tom Skyrud		23 10 02 39	239	473 87 648	tom.reidar.skyrud@bfo.no
Forhandlings-leder	Jimmy Bjerkansmo	Tariff	23 10 02 37	237	932 08 717	jimmy.bjerkansmo@bfo.no
Forhandlings-leder	Rolf J. Ledal	Tariff	23 10 02 32	232	934 62 716	rolf.ledal@bfo.no
Kompetanse-utvikler	Lars Omberg		23 10 02 40	240	920 91 238	lars.omberg@bfo.n
Sekretariats-leder	Arild Helgesen		23 10 02 47	247	934 99 445	arild.helgesen@bfo.no
Markeds og rekrutteringsansvarlig	Lars Kristian Danielsen		23 10 02 41	241	905 85 355	lkd@bfo.no
Medlemsregister, forsikringer og andre medlemsavtaler	Mona Eriksen		23 10 02 43	243	924 28 698	mona.eriksen@bfo.no
Resepsjonist/arkivansvarlig	Kyrre Felde		23 10 02 20	220	970 99 880	kyrre.felde@bfo.no
Organisasjonssekretær	Guttorm Jacobsen		23 10 02 34	234	926 94 221	guttorm.jacobsen@bfo.no
Økonomileder	Kari Ulrichsen		23 10 02 46	246	928 05 621	kari.ulrichsen@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen		23 10 02 42	242	928 14 251	offisersbladet@bfo.no
Journalist/web ansvarlig	Irene Ulstein Soleim		23 10 02 33	233	930 25 591	irene.soleim@bfo.no
	Sentralbord	23 10 02 20	220			
	Sentralbord mil	0510 5694				
	Telefaks siv	23 10 02 25				
	Telefaks mil	0510 5655				

OMRÅDETILLITSVALGTE

TELEFONER

Funksjon	Navn	MIL	SIV	MOB	FAKS	e-post
OTV Nord-Norge	Jostein Flasnes (tir/tors)	0580-7374	77 89 73 74	970 49 710	77 89 53 66	jostein.flasnes@bfo.no
OTV Nord-Norge	Jostein Flasnes	0580-7286	77 89 72 86	970 49 710	77 89 53 66	jostein.flasnes@bfo.no
OTV Midt-Norge	Morten Granhaug	0550-5232	73 99 52 32	928 11 172	73 99 52 33	morten.granhaug@bfo.no
OTV Midt-Norge	Gunnar Lie Eide	0565-7394	75 53 73 94	924 30 909	75 53 73 95	gunnar.lie.eide@bfo.no
OTV Vest	Jacob Are Opdal	0535-7669	51 34 76 69	924 23 022	51 34 76 79	jacob.are.opdal@bfo.no
OTV Vest	John. L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 245 50	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
OTV Utland	Per Iver Nordset	245	23 10 02 45	924 17 463		per.iver.nordset@bfo.no
OTV Indre Østland	Per Iver Nordset	0505-5943	63 92 59 43	924 17 463		per.iver.nordset@bfo.no
OTV Indre Østland	Jo Arne Bråten	0502-2006	62 40 20 06	47 45 19 80		jo.arne.braten@bfo.no
OTV Viken	Pål A D Sævik	0510-9433	23 09 94 33	928 17 119	23 09 98 00	paal.savik@bfo.no

BFO på grensen

Fra Elev til Befal

Fredag 29. mai var BFO tilstede ved Garnisonen i Sør-Varanger (GSV) for å gjennomføre briefen "Fra elev til befal" for ISTAR-linjen ved Hærens Befallsskole (HBS). Nesten hele kullet på 32 elever var til stede da Markeds- og rekrutteringsansvarlig i BFO, Lars Kristian Danielsen, fortalte om alt fra arbeidsplan og ATM til skatt og forsikringer. Tilbakemeldingene var at det var nyttig og god informasjon.

Eksamenstid for unge håpefulle

ISTAR-linjen (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition & Reconnaissance) er snart ved veis ende i sitt utdanningsår og elevene har nå fullført både teoretiske og praktiske eksamener. Det har vært et hektisk år for de trettittalls befalelevne ved Garnisonen i Sør-Varanger, og i skrivende stund venter nå bare tre ukers mestringsøvelse før elevene uteksamineres og står de der med 3 vinkler på skuldrene og godt i gang med å utdanne nyankomne rekrutter i juli. BFO er selvfølgelig til stede på uteksamineringen og vil der dele ut bestemannspremie til beste elev praktiske fag ISTAR.

Grillsesongen har kommet til GSV

Grillsesongen har, om noe sent, omsider også kommet til GSV. Etter BFOs elevrunde var det duket for litt medlemspleie også for de ansatte ved Grensevakten. BFO stilte opp med grilling utenfor befalsmessa på fredag kl. 1530. Lars Kristian Danielsen fra sekretariatet og Lokalforeningsleder i Kirkenes, Petter Mathisen, stilte som grillmestre og produserte grillpølser på en meget varm grill. Selv om været bød på vind, overskyet og noe yr, var det stort oppmøte i befalsmessa. Lokalforeningsleder Mathisen sier: "Tilbakemeldingene var at dette er et bra tiltak. Det var en stor suksess og alt gikk som varme hvetebrød! Spesielt nå som kjøkkendelen av befalsmessa nok en gang er stengt grunnet sykdom blant kokkene, var dette en alternativ middag for mange."

Tekst og Foto: Petter Mathisen,
LFL Kirkenes

God stemning også i felt.

BFOs markeds- og rekrutteringsansvarlig kan også grille pølser.

Lars Kristian Danielsen forteller om fordelene med å være BFO-medlem.

OMSTILLINGSBREV NR 4/2009

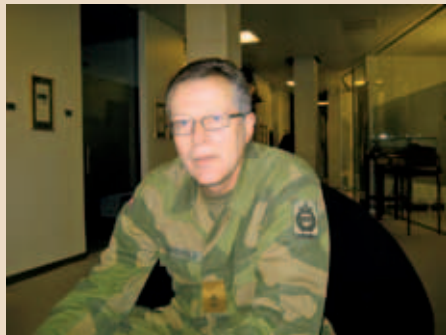
Så ble forhandlinger om Tilpasningsavtalen for Forsvaret utsatt, ikke uventet. Det er noen parametere som tydeligvis ikke er på plass for arbeidsgiver. Det holder å nevne delegasjonsdirektivet, OTV-avtalen, befalsordningen, Forsvarets Personellhåndbok osv. På toppen av dette går vi fra 72 til 21 driftsenheter + FLO fra 1. august 2009. Det virker som om Forsvarssjefen ønsker å gå sommeren i møte uten å ha gitt avklaringer på mange av de utfordringer som ligger foran oss. Vi er nettopp ferdig med mellomoppgjøret, for befal videreføres dagens ordning – med noen endringer.

Nye endringer i ledelsen

Generalløytnant Harald Sunde t.h. overtar som Forsvarssjef 1. oktober 2009.

Fredag 29. mai ble General Harald Sunde utnevnt som ny Forsvarssjef og General Sverre Diesen, som har vært Forsvarssjef i en tid hvor kampen har stått om ressurser, ubalanse og omstilling. General Sunde har nedlagt et betydelig arbeid som prosjektleder for etableringen av Forsvarets operative hovedkvarter. Hans samarbeid med de tillitsvalgte har vært en suksessfaktor i så måte. Vi ser med forventning frem til den nye Forsvarssjefen tiltrer.

Generalmajor Bernt Iver Ferdinand Brovold er utnevnt til Generalløytnant og blir sjef FOH fra 1. august 2009.

Samme dag ble også Bernt Iver Ferdinand Brovold utnevnt som generalløytnant og ny sjef for FOH, fra 1. august 2009. Brovold har som GIHV vært tydelig i sine mål og visjoner, og BFO er trygg på at FOH får en meget kapabel sjef.

Videre ble John M. Steineger fra Luftforsvaret, utnevnt som generalmajor og sjef for FSAN fra 1. august 2009. BFO synes det er hyggelig at FSAN nå får en permanent sjef på plass.

I kjølvannet av utnevnelsene må det også utnevnes ny GIHV, vi ser med forventning frem til valget.

Arbeidsgruppe for utredning av BHT i Forsvaret

Arbeidsgruppen er konstituert og består av leder Lars Toftegård, Forsvarets Hovedverneombud Geir Arne Nordstrand, Håvard Madsbakken (siv org), Ragnar Dahl (Mil org) Bedriftsoverlege Gunnar Skipenes, Grete Anker fra FSAN, sekretær for utvalget er Tor Halvard Olsen, tiltredende medlem er Sofie Holan fra FD/Felles juridisk avd. Utvalget skal beskrive status på dagens bedriftshelsetjeneste (BHT), foreslå oppgaver for sentral BHT innenfor relevant regelverk, framtidig organisering og foreslå roller for BHT sentralt og lokalt som ligger utenfor arbeidsmiljølovens regelverk, men er hvor intensjonen gjelder. Utvalget skal også gi økonomiske konsekvenser av de forslag/løsninger som foreslås. Pr i dag er ca 14' av 16000 ansatte tilknyttet en militær eller sivil BHT. Sluttrapport skal presenteres senest for FHAMU i nov 2009.

Rettelse og tillegg nr 4 til Forsvassjefens virksomhetsplan

Kommandørkaptein Lasse Reisersen var leder for arbeidsgruppe boligforvaltning.

Oppdrag om å iverksette forberedelser i egen organisasjon ble gitt til Forsvarets

personelltjenester og GIS (Haakonssvern Orlogsstasjon) mht å overføre bolig- og kvarter til Forsvarsbygg med virkning fra 1. januar 2010. Arbeidet tar utgangspunkt i en rapport som er utarbeidet av en parts sammensatt gruppe. De viktigste endringene er at alle søknader i framtiden skal sendes Forsvarets boligjeneste (FBOT), ingen prinsipielle endringer i den lokale behandlingen, Forsvarssjefen har fortsatt full beslutningsmyndighet mht hvor mange boliger og kvarter som skal kunne disponeres. For leietaker blir endringen at kontrakten om leieforholdet inngås med Forsvarsbygg, istedenfor FLO/RSF.

Tidsplan omstillingens fase 2A

BFO foreslo løsningen, som skulle bidra til at partene ble enige 11. mai om en overordnet tidsplan for omstillingens fase 2A. Det som var viktig for arbeidsgiver var ferdigsstillelse av OPL/F pr ved årsskifte. Evt ukjente forhold eller forsinkelser, som ikke er kjent av partene p.t. vil medføre at hele tidsplanen forskyves tilsvarende den evt uventede forsinkelsen. Personelløpet starter så snart det foreligger en godkjent OPL/F.

Tidsplanen ble vedtatt i samme tidspunkt som FLO drøftet sin interne tidsplan og FLO skal ha honnør for at de så vidt klarte å informere om endringer i forutsetningene. Forsvarets ledelse GIH, GIHV, GIL, Sj INI osv er blitt enige med FLO om hva som skal overføres. Prosessen betinger at de enkelte nivå oppfyller sin del av tidsplanen. Dette betyr et nært samarbeid mellom arbeidsgiver, de tillitsvalgte og vernetjenesten.

Det er også etablert en sentral styringsgruppe ledet av sjef Forsvarsstab og hvor ledelsen av tjenestemannsorganisasjonene er medlemmer. Styringsgruppen skal avklare forhold der underliggende ledd ikke blir enige eller når viktige prinsipielle standpunkter for videre framdrift må fattes.

Nå må de enkelte sjef, i samarbeid med de tillitsvalgte etablere dreiebøker som er tilpasset den sentrale tidslinjalen.

Forsvarsmuseet Akershus utstillingen Flåteranet 1807 – Blokade og krisetid

Forsvarssjef Sverre Diesen, flankert av Brigader Geir Holmenes t.v. og Oberst Runar Gjerald t.h. var tydelig fornøyd med både åpning og utstilling.

Forsvarsmuseets direktør Oberst Runar Gjerald ønsket den Danske Ambassadøren, Forsvarsjefen, Direktøren for Statens Forsvarshistorisk museum Ole Louis Franzen m.flere og et fullstappet Forsvars-museum velkommen til åpningen av utstillingen "Flåteranet 1807 - Blokade og krisetid".

Med gjenstander og modeller, i tekst og bilder forteller utstillingen om britenes beslaglegging av den dansk-norske flåten høsten 1807. Denne temporære utstillingen starter Forsvarets museers markering av 200-årsjubileet for Grunnloven. Utstillingen er dansk og kommer fra Orlogsmuseet i København. Den er ledd i samarbeidet mellom de nordiske forsvarsmuseene. Et samarbeid som er meget nært, ikke minst med bakgrunn i vår felles rikshistorie. I København markerte utstillingen i tillegg britenes kraftige bombardement av København by. Av danske historikere ofte betegnet som det første moderne terrorangrep mot sivile mål som politisk utpressing.

All mulig grunn til å besøke utstillingen, her beskrives et stykke forsvarets historie på en interessant og lærerik måte.

Sentralt familieforum på Bæreia

18-19. mai hadde sentralt familieforum møte på Bæreia. Familieforumet er en aktiv pådriver for å nå både kort og langsiktige mål innenfor tema familiepolitikk. Sentralt familieforumet skal være et samlet fagmiljø med fokus på oppfølging og anbefaling av familiepolitiske tiltak i Forsvaret slik at ansatte skal kunne kombinere en karriere i Forsvaret med et godt familieliv.

Nedenfor gis en kort oppsummering fra møte på Bæreia:

Endringer i særavtaler:

- Endringer i reise og flyttebestemmelser

- Økt antall stønadsreiser (pendlere), mer fleksible samværsreiser, men redusert antall.
- VAB fått tilbake flyttreise etter førstegangstjeneste, gjelder ikke kontrakt/pliktjenestebefal
- Grenader/matrose og kontraktsbefal med forsørgelsesbyrde får 10 t/r stønadsreiser
- Barnepassreiser utvidet og mer fleksibel (BTF)
- Pendlerreiser (BTF kat 29) ifm etablering annet sted enn tjenestested, samt ved rekruttering; Flyreise nærmeste flyplass – bosted 2 enkeltreiser pr mnd, besøksrett barn 1 enkeltreise pr mnd.

Endring ifm kadetter

Familietillegg kadetter B-30

- Endringer ifm internasjonale operasjoner
- Hjemmel for reiser ifm pårørende samlinger ved intops fra 20. jan
- Hjemmel for reiser ifm veteransamlinger, FSJ minnedag og båresermoni
- Hjemreise hver helg ifm oppsetningsperiode over 1 mnd
- Kortere beordringslengder utland der det er mulig
- Mer fritid og bedre fleksibilitet. 5-7 dg pr mnd opptjent fri ved intops (særavtalen)
- Adgang til å møte familien i tredjeland
- Familietillegg ved intops har økt (kr 6000.-) og omfatter flere (Skilte med 50 % omsorg)

Utenlandstjeneste (FD særavtale)

- Barnehage og førskoleutgifter dekkes fra ett år (inntil kr 60 000.- pr år)

Overordnede dokumenter:

Familiepolitikk og tiltak er beskrevet i følgende overordnede dokumenter:

- FDs iverksettelsesbrev for Forsvarssektoren i 2009
- Stortingsmelding nr 34 (Ivaretagelse av personell før, under og etter deltakelse i intops)
- Forsvarssjefens gjennomføringsdirektiv for 2009-2012
- Forsvarssjefens virksomhetsplan for 2009
- Forsvarssjefens budsjettforslag for 2010
- Med utgangspunkt i ovenstående er rammer og forutsetninger lagt for en videre utvikling av Forsvarets familiepolitikk.

Generell tilbakemeldinger fra forskjellige familiekoordinatorer:

- Ulik satsning i Forsvaret
- Hæren etterlyser svar på fremsendte forslag til tiltak/hjemler
- Positivt at familiewebe blir fulgt opp

- Mye personell tjenestegjør ved andre avdelinger, vanskelig oppfølgingen
- Fortsatt en del som har gjenstående utfordringer mht etablering av familiekoordinatorer
- Enkelte avdelinger har mange enkeltpersoner som deltar i intops med de utfordringer det medfører
- Samarbeid mellom avdelinger, trenger avklaring mht kostnader PREP-kurs osv.

Av andre saker som ble tatt opp nevnes:

- Mandatet for sentralt familieforum revidert
- Hjemmelsgrunnlag for familiepolitikken skal følges opp i budsjetter og plandokumenter
- En utvidelse av familiebegrepet til å omfatte yngre bør tas ifm reforhandling av FR del II
- Krav til dokumentasjon ifm barnepassreiser kan synes noe streng. Hver sak behandles individuelt, FLO/Trans og familiekoordinator søker løsninger ved behov
- Oppfølging etter intops bør forbedres. Søkes løst i dialog mellom AFA og oppsettende avdeling
- Frister ifm søknad om militær bolig bør følge disponeringsrundene, dette bør følges opp lokalt
- FST søker løsninger mht å avklare midler for gjennomføring av PREP-kurs
- Ønske om å overføre far/mors sykedager for syke barn ved langvarig fravær til intops. For ansatte internt i Forsvaret løses dette mellom avdelingene.
- Reiser for å følge barn under 5 år skal ikke telle dobbelt ifm reise (kat 27 reiser)

Dagpenger under arbeidsledighet ved beordringsplikt

Forsvarsminister Anne-Grethe Strøm-Erichsen.

BFO har helt siden 2001 forsøkt å endre forskriften som kunne sikre medflytter arbeidsledighetstrygd fra dag en når vedkommende flytter med ektefellen til nytt tjenestested. FD har vært i kontakt med Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) på politisk nivå. AID har forståelse for

Forsvarets ønske om å gjeninnføre tidligere ordning, men legger større vekt på at dagens trygdeordninger baserer seg på individuelle rettigheter, ikke rettigheter avledet av ektefelles yrkesvalg. BFO kan ikke trekke andre konklusjoner om at regjeringens familiepolitikk er familiefiendtlig. På den ene siden gir Stortinget Forsvarssjefen rett til å disponere befalet ikke bare innenfor landets grenser, men faktisk også til utlandet, uavhengig av de belastninger som påføres familien. Jeg kan ikke forstå regjeringens syn annerledes enn at de er livredde for å ta beslutninger som kan bidra til at barna gis gode oppvekstforhold og hvor familien kan utvikles innen for de rammer et yrke som befal gir. Befalet ligger nærmest på skilsmissetoppen i Norge, mye pga mye og uforutsigbart fravær, pendling og arbeidspress.

Etablering av nye arbeidsmiljøutvalg godt i gang

Med unntak av Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) skal ny driftsenhetsstruktur, fremforhandlet i januar i år, iverksettes pr 1. august 2009. For å oppfylle lovens bokstav må man etablere verneorganisasjon og arbeidsmiljøutvalg i samsvar med Arbeidsmiljøloven. Forsvarets Hovedarbeidsmiljøutvalg (FHAMU) har vedtatt den strukturen som kan etableres og flere FDUSer bl.a. HÆR, SJØ, HV og INI har allerede kommet godt i gang med grunnlaget. BFO anbefaler tilsvarende organisering som FHAMU, men det er opp til partene å fastsette sammensetningen. Enkelte velger et minst mulig utvalg, men vi har litt problemer med å se de gode argumenter for et slikt valg.

Verneorganisasjonen må også på plass. Forsvarets Hovedverneombud har invitert de sentrale organisasjonene til et møte 11. juni og der vil vi avklare hvordan vi skal løse den utfordringen.

Månedlig møte med Sjøforsvarsstaben

28. mai var det tid for månedlig møte med Sjøforsvarsstaben (SST). Her ble vi gitt informasjon om følgende:

Deployering av Fridtjof Nansen kl Fregatt til OP Atlanta er en utfordring mht tilgjengelighet på kaiplass i området. Man har planer for å stå i 6 mnd, alternativt returnere hjem til Jul.

Flytting av SST fra Oslo til Bergen, er fastsatt til 24. juni. GIS flytter til Bergen 1. august og oppstart nye SST blir 3. august. I tillegg drøftet partene kontorplassering i Administrasjonsbygg 6 etasje på Haakonvern. BFO hadde flere kritisk

bemerkninger til valgte løsninger, men ingen direkte tilknyttet til romfordelingen (plassering av personell). FHVO stilte spørsmål om utvendig solavskjerming, men dette lå ikke inne i prosjektet. Momentene vil bli tatt opp ifm evalueringsprosessen.

SST ønsket å avklare prosessen rundt Fase 2A. Partene ble informert om hva som skal overføres til Sjøforsvaret, samt detaljert tidsplan. Den vil bli kommunisert senere.

SST avventer formell avklaring rundt partsnivå fra FST. Inntil avklaring er kommet mellom partene sentralt er denne saken uavklart. SST hevder de er nødt til å følge føringer gitt fra sentral arbeidsgiver.

I tillegg ble partene informert om tankene rundt etableringen av AMU og ønsker å etablere et lite utvalg, som er ulik den modellen man har valgt i andre DIFer. Ved uenighet vil SST utpeke arbeidstakerrepresentanter.

Partene er enige om at arbeidstakerorganisasjonene skal velge hovedverneombud. Ved uenighet vil SST forestå valg av hovedverneombud.

BFO tok opp boligproblematikken i Bergensområde. Med 59 søker i målgruppen og bare 13 ledige boliger ved siste boligfordeling, sier det seg selv at forutsetningene for en stadig tilføring av ny aktivitet ikke lenger ivaretar personellet mht boligsituasjon.

Tilpasningsavtale for Forsvaret – status

Obt Helge Bjørge og rådgiver Marit N Evenstad er arbeidsgivers representanter mht ny tilpasningsavtale.

BFO har etterlyst oppstart av forhandlingene i flere måneder, men arbeidsgiver har utsatt forhandlingene i flere omganger. Det hører også med til historien at vi ikke har gjennomført erfaringsdiskusjon i samsvar med TA til Hovedavtalens § 3, dette til tross for at arbeidsgiver anklaget sjef DIFer for brudd på HA/TA.

Utsettelsen av forhandlingene om ny tilpasningsavtale (TA) skjedde etter

at tjenestemannsorganisasjonene etterlyste delegasjonsdirektivet, som Forsvarssjefen lovet fremlagt 1. oktober 2008. Vi etterlyste også en avklaring mht OTV-avtalen og framtidige ressurser for tjenestemannsorganisasjonene. Begge disse forhold har stor innvirkning på de krav tjenestemannsorganisasjonene har fremmet til arbeidsgiver. Arbeidsgiver hevder at man kunne fortsette forhandlingene med utgangspunkt i at delegasjonsdirektivet ikke eksisterte, tjenestemannsorganisasjonene er innkalt til møte 16. juni hvor tema er tillitsmannsordningen og Forsvarets nye struktur. I denne sammenhengen vil BFO henvise til HA/TA § 9 vedrørende partsforhold. Her står det sitat "FSJ/FSJs direkte underlagte sjefer – Sentrale organisasjoner*". * Betyr at andre tillitsvalgte kan representere de sentrale organisasjonene etter fullmakt. Denne avtalen gjelder inntil partene har inngått ny tilpasningsavtale.

Medarbeiderundersøkelse – status

FHVO Geir Arne Nordstrand var klar i tale – ingen ny medarbeiderundersøkelse nå.

Tidligere medarbeiderundersøkelse ble underkjent da flere av spørsmålene kunne tolkes og medførte usikre resultater. Med bakgrunn i dette ble det iverksatt en ny forenklet undersøkelse med noen få spørsmål. Resultatet av denne undersøkelsen var nedslående. Den generelle tilbakemeldingen var at arbeidsbelastningen hadde økt. Med bakgrunn i resultatet ønsket FST å gjennomføre en ny undersøkelse for å bekrefte/avkreft resultatene. Forsvarets hovedverneombud sa nei til en ny undersøkelse og da det viste seg at resultatet ikke kunne fremlegges før møte i FHAMU 23. juni ble det bestemt at undersøkelsen utsettes til høsten. Dette betyr at en medarbeiderundersøkelse som tilsier at FSJen ikke har maktet å bringe balanse mellom oppgaver og ressurser legges til grunn ved tilbakemelding til arbeidstilsynet.

Mellomoppgjøret er i havn

YS leder Tore Eugen Kvalheim og leder BFO/ Nestleder YS Stat Eivind R Solberg ønsket kombinasjonsmodellen.

Pensjonsoppgjøret i offentlig sektor endte opp med at dagen pensjonsordning videreføres, dog med varsel om levealdersjustering og indeksering i samsvar med Stortingets forlik i 2007. BFO fikk gjennomslag for sine krav, som var 66 % i pensjon ved avgang på aldersgrense forutsatt 30 års opptjening.

Levealdersjustering fastsettes det året du fyller 61 år jfr lov om Folketrygd og vil si at når den gjennomsnittlige levealderen øker med ett år, må du jobbe 8 mnd lengre for å få samme pensjon, alternativt redusert pensjon. Med en aldersgrense på 60 år, gir loven noen utfordringer som ikke er løst. BFO vil hevde at plikten om å måtte fratre ved fylte 60, må medføre at man må se bort fra levealdersjusteringen for befal.

Indeksering betyr at alle som hever pensjon vil fra 1. januar 2011 få underregulert pensjonene ifh til vanlig lønnsutvikling. Lovpålagt underregulering er 0.75 %. Dvs får arbeidstakeren 5 % i lønnsøkning, får den pensjonerte og uføre 4.25 %.

Regjeringen ønsker å vurdere yrkesgrupper med særaldersgrenser, sansynligvis før Hovedtariffoppgjøret 2010. BFO har med støtte fra Forsvarssjef og FD, hevde behovet for å videreføre særaldersgrensene for befal. Hva som skjer får vi vite neste år.

Dette betyr at yrkesbefals aldersgrense er 60 år, da har du en lovmessig plikt til å gå av. 85-årsregelen videreføres (når sum alder og tjenestetid er 85 år, kan du gå av 3 år før aldersgrensen, dvs ved fylte 57 år). Pensjonen utgjør ved 30 års opptjeningstid, 66 % av siste månedens lønn (A-tabell + faste pensjonsgivende B-tillegg), se HTA pkt 4.1 og vedlegg 4. Har du kortere tjenestetid, eks 25 år vil du få 25/30 deler av 66 % av siste månedens pensjonsgivende lønn. Slutten du i Forsvaret før oppnådd aldersgrense, vil du få oppsatt pensjon. Dvs opptjeningstiden øker fra 30 til 40 år og pensjonen kan først tas ut ved fylte 65 år.

Pensjon i offentlig sektor blir nok et tema i tiden som kommer, for befalet tenker vi da på særaldersgrenser og levealdersjustering. Dette tas neste år.

Økonomisk ramme

Den økonomiske rammen for oppgjøret i statlig sektor ble på 4.4 %. I kroner og øret blir dette:

- Lønnstrinn 01-45 et kronetillegg på kr 2400.-
- Lønnstrinn 46-80 prosent tillegg på 0.68 %
- Lønnstrinn 81-95 et kronetillegg på kr 4800.-

Det avsettes ingen sentrale lønnsmidler til lokale oppgjør, men det er åpnet for lokale forhandlingsbestemmelser.

HA/TA møte m/R&T nr 5 til FSJ's VP

P-sjef avdelingsdirektør Tom Simonsen leder HA/TA-møtene.

Møte med referanse til Hovedavtalen/ Tilpasningsavtalen (HA/TA), Forsvarssjefens (FSJ) virksomhetsplan (VP) rettelse og tillegg (R&T) nr 5, ble avholdt 4. juni 2009. Av de saker som ble behandlet nevnes:

- Afghansk fotballag til Norway Cup. Dette er et oppdrag fra FD og Forsvarets høyskole skal koordinere Forsvarets støtte til det Afghanske laget
- Forlenget drift av radarhodet Rassegallvarre. Forsvaret hadde planer om å legge ned radarhodet, men AVINOR har behov for radarhodet for å ha kontroll med sivil flytrafikk i nordområdene, inntil AVINORs egne radarer i Finnmark er ferdig utbygget. Kostnadene for drift må dekkes av AVINOR. Arbeidet med avtalen mellom Forsvaret og AVINOR har pågått i tre år. Ob. Endre Bjerknes forteller at Forsvaret (LST) og FD III er meget fornøyd med at alle Forsvarets krav er ivaretatt i avtalen. FLO kan bruke 2 årsverk utenfor rammen i avtaleperioden for å drifte radarhodet.
- Sjef Forsvarets Sanitet (FSAN) pålegges å gjennomføre et forskningsprosjekt om psykososialt arbeidsmiljø, mobbing og uønsket seksuell oppmerksomhet.

Gjennomføringen av prosjektet skal tilpasses FSANs ressurstilgang, men FST finansier oppstarten med 1 mill kr i 2009. Videre fremdrift prioriteres innenfor FSANs portefølje i 2010.

- Oversikt over utlevert personlig bekledning og utrustning. I rullebladet som den enkelte ansatte har tilgang til gjennom integrert forvaltningssystem kan den enkelte kontrollere hva som er registrert som utlevert personlig bekledning og utrustning. Evt feil skal håndteres av det depot personellet har en forsyningsrelasjon til.

Saker som skal behandles i FHAMU 23. juni

- Forsvarets hovedarbeidsmiljøutvalg (FHAMU) skal behandle mange og interessante saker, herunder nevnes:
- Oppfølging av IA delmål 1, 2 og 3 – sluttbehandling
- Gjennomgang av råds- og utvalgsstruktur
- Oppfølging av pålegg gitt av arbeidstilsynet – svarfrist 1. juli
- HMS-handlingsplan m/budsjett og møteplan FHAMU 2010
- Arbeidsmiljøkonsekvenser ifm innføring av ny teknologi
- Arbeidsmiljøkonsekvenser ifm redusert service gjennom Helpdesk
- Status "Utredning Bedriftshelsetjeneste i Forsvaret"
- Tilbakemelding fra DIFene vedrørende planer og framdrift ny verneorganisasjon
- Omstillingen i FLO (FriFLO)
- Helseplager etter skyting med HK 416 (nytt håndvåpen – status)
- Status AMU-referater for 2008 fra avdelingene i Forsvaret
- Reduksjon av kostøre i Forsvaret for vernepliktige, info/status
- HMS-sak ved LV 131 Søreisa (Kantine og depot)

Assisterende Forsvarets hovedverneombud forlenges

Forsvarsstaben ved Sjef P Tom Simonsen har forlenget stillingen som ass FHVO fra 31. august 2009 til 31. desember 2009. Dette gir Forsvarets hovedverneombud noe bedre rammebetingelser for å løse sin oppgave.

Vi ønsker alle en riktig fin og avslappende sommer

ragnar.dahl@bfo.no
guttorm.jacobsen@bfo.no
rune.rudberg@bfo.no
tom.skyrud@bfo.no

Medlemskveld på Linderud

Onsdag 3. juni arrangerte BFOs kadettforumet (KAFO) på Krigsskolen medlemskveld for alle ansatte og kadetter. Til tross for sterk konkurranse fra godværet ute, tok litt over en håndfull kadetter seg tid til å delta. Temaet for kvelden var lån og forsikringer.

Kvelden startet opp med en introduksjon fra John Nergård om KAFO. Noen av de sakene KAFO jobber med for tiden er administrativt opprykk for kadetter, tjeneste og karriereplaner for Hæren og en videreutvikling av GOU-runden og familietillegget.

OTV Pål Sævik informerte og svarte på spørsmål om lån- og forsikringsmuligheter i staten, Forsvaret og gjennom Forsvarets Personellservice (FP) og BFO. Her kom det frem mange nyttige momenter, og det var spesielt viktig å få opplyst at Forsvarets ansatte har en egen økonomisk rådgivningstjeneste som heter FBOT/ gjennom Forsvarets boligjeneste (FBOT). Av andre nyheter for kadettene var blant annet at BFOs forsikringspakke også dekker risiko sport.

I pausen ble det tradisjon tro servert pizza. Kvelden ble avsluttet omtrent kl. 22 med en kort oppdatering på hvordan lønnsoppgjøret lå an nå i det siste meklingsdøgnet bare to timer fra midnatt.

Av Kadett John Nergård,
Leder KAFO Krigsskolen

Instant Shelter

Bruksområder:

Forlegning
Messer
Verksted
Lager

Ring 64 83 55 00

www.obwiik.no

rom for frihet

På rett kurs med BFO-skolen i bergen

BFO skolen samlet tillitsvalgte fra hele landet og fra alle forsvarsgrener til kurs i lover og avtaler i Bergen 12-14 mai. Kurset ble gjennomført på Strand hotell midt i sentrum av Bergen, og med sol og varmt vær var rammene for den gode BFO opplevelsen på plass. Målgruppen for kurset var hovedtillitsvalgte, arbeidsplassstillitsvalgte og andre som er involvert i medlemssaker. Målet med kurset var å gi deltakerne innføring i, og kunnskap om grunnleggende lover og avtaler i arbeidslivet generelt, og Forsvaret spesielt.

I løpet av kurset ble de fleste lover og avtaler som er relevante for Forsvarets ansatte gjennomgått. Første dag innledet Forhandlingsleder tariff, Rolf Ledal, med en gjennomgang av sammenhenger mellom de ulike lover og avtaler. Kompetanseutvikler, Lars Omberg, foreleste videre i Hovedavtalen i Staten og Forsvarets personellhåndbok del B.

Andre kursdag ble det en del diskusjoner og debatt knyttet til forvaltning av befal. Forsamlingen var enige om det meget uheldige med å fortsatt måtte leve med en personellhåndbok del B som inneholder mange feil og mangler, og de uheldige konsekvenser dette kan medføre i den daglige forvaltningen. Siste del av kurset ble viet til særavtale intops med OTV Utland, Per Iver Nordset, og en gjennomgang av de mest sentrale lover og særavtaler innen tariff med Rolf Ledal. På onsdag fikk deltakerne en guidet omvisning på Bergenhus Festning. Mange gode historier og en meget kunnskapsrik guide samt påfølgende middag gjorde denne kvelden til en flott BFO-opplevelse.

BFOs egen kompetanseutvikler Lars Omberg foreleser.

Nok et fullbooket og vellykket BFO-kurs!

Masteravhandling om deltagelse i en «ikke-internasjonalt væpnet konflikt»

Christine K Bertheau som ble tildelt BFO utdanningsstipend i 2009 har skrevet en masteravhandling om "direkte deltagelse i ikke-internasjonale væpnede konflikter".

Avhandlingen tar utgangspunkt i at en stor del av dagens konflikter er av ikke-internasjonal karakter og at slagmarkene i stor grad er knyttet til områder hvor sivilbefolkningen bor. I tillegg beskrives en økende tendens til innblanding av sivile i denne type konflikter, noe som ofte fører til vanskeligheter med å skille sivilbefolkningen fra de som er direkte involvert i konflikten.

På mange måter er dette slik vi kjenner situasjonen i Afghanistan, der Norske soldater deltar. Det er derfor også av stor interesse for Norges militære styrker å få klarhet i hva som skal til for at sivile individer skal anses for å delta direkte i fiendtlighetene og dermed miste sin beskyttelse.

Avhandlingen til Christine Bertheau kan leses i sin helhet på www.bfo.no

 Lars Omberg
Kompetanseutvikler BFO

Kaster seg etter nye mål

Gjennom tre vårdager var Regionsstyret Indre Østland samlet på Lillehammer. Med gode diskusjoner og kompetanseutvikling på flere plan, fikk lokalforeningslederne et godt faglig påfyll.

Etter en gjennomgang av de vanlige sakene ble tema til kommende Lederkonferanse (uke 47) forberedt. Regionen har i den sammenheng et oppdag om å forberede "Den militære profesjon". Diskusjonen gikk livlig og innspillene var mange og gode. Nå er det opp til Regionsstyreleder(RSL) å samordne dette og fremme tankene på neste ukes møte for RSL. For å gi møtet en ekstra dimensjon kom Lars Omberg fra Sekretariatet for å dra prosessen rundt Lederkonferansen samt Forsvarets utdanningssystem. Forsamlingen lyttet interessert til hvor landet ligger med de ulike utdanningsnivåene. Her var forsamlingen enig om at der er en del utfordringer som for eksempel rekruttering til skolene.

En betydelig del av tiden ble satt av til kompetanseheving. OTV Jo Arne Bråten orienterte om BFO sine krav opp mot Tilpasningsavtalen til Hovedavtalen. I tillegg var det dype og lange diskusjon rundt innspill til revisjon av FPH del B. Arbeidsgiver og de sentrale organisasjonene har jobbet med teksten og innholdet som ga grunnlag for diskusjon. For å komme ennå tettere inn på hverandre og flytte noen grenser tok vi turen til Hunderfossen. Etter oppvarming med skyting med bue og gevær tok vi plass i bob-sleden og suste ned akebanen. Vi ble lovet 4G og 100 km/t, men på grunn av den faglige tyngden til styret sprenget vi alle grenser. For å få ytterligere adrenalinkick skulle vi etterpå klatre i toppen av et tre og kaste oss over til en stokk som hang mellom trekronene.

 per.iver.nordset@bfo.no

Region Nord Norge er i gang med gjennomføringen av fra elev til befal

BFO region Nord Norge er i gang med den årlige briefen til befalelevne før de blir uteksaminert og beskikket til sersjanter. Dagens gjennomføring var i befalsskoletroppen til sambandsbataljonen og det var fulltallig klasse med medlemmer fra flere organisasjoner.

Temaene var lover og avtaler, lønn/tillegg, flytting og diverse informasjon om hvordan verden vil arte seg når en blir ansatt og hva det innebærer av rettigheter og plikter.

Temaet som det ble stilt flest spørsmål til var om hvor mange timer en kan pålegges og forhåndsavspaser ved tiltredelse. (Dette temaet vil få en bredere omtale på bfo.no i nærmeste fremtid).

 Av Lokalforeningsleder Daniel Sørensen
og OTV Jostein Flasnes

Forsvarets ansatte sin ytringsplikt – en ytringsrett med taushetsplikt

Major Bjørn Vikås, Nestleder Befalets Fellesorganisasjon på Jåttå, Stavanger

I et rundskriv fra ombudsmannen i Forsvaret sier Forsvarssjefen at de ansatte ikke bare har ytringsrett men også ytringsplikt, hvor vi oppfordres til å være aktive samfunnsborgere.

Jeg velger med dette å ta Forsvarssjefen på ordet, selv om det ofte har slått meg at det er langt fra fagre ord til gjerning. I min rolle som tillitsvalgt ved Fellesoperativt Hovedkvarter (FOHK) opplever jeg at Forsvaret setter gradering på sakspapirer som omhandler Stortingsproposisjon 58 – Langtidsmeldingen for Forsvaret. Graderte skriv kan noen ganger være nødvendig for å beskytte rikets sikkerhet. Likevel er min ytring denne gang at jeg mistenker en bevisst gradering av informasjon i den hensikt å hindre de ansattes representanter i å formidle prosesser og resultater som bryter med de plantall Stortinget fattet sin beslutning. Jeg og flere med meg, har hevdet at beslutningen om å etablere Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH) på Reitan er tatt på sviktende økonomisk grunnlag. Flytting av 250 offiserer til fjellanlegget på Reitan øker ikke Norges militær evne i Nordområdene. Kostnadene vil derimot bli skyhøye. Statsråd Strøm-Erichsen bekreftet selv til slutt i fjor at hennes forslag ble dyrere enn å opprettholde Regjeringens og APs beslutning fra 2002; nemlig etableringen av FOHK i Stavanger.

Siste års vedtak fremstår som en beslutning som det tilsynelatende haster med å få gjennomført før valget i september 09. Arbeidstakernes rettigheter, lover og avtaler er etter min mening neglisjert og fraværende i prosessen. Selv LO har lukket øynene for dette. Det har vært så graverende at vår dyktige omstillingstillitsvalgte trakk seg fra prosjektet i mars 09. Milliardsløseriet av den norske stats penger skal ikke kunne reverseres, koste hva det koste vil.

Når nå tallene begynner å befeste seg, splittes regnestykker opp og gjemmes i andre prosjekter slik at rammen som Stortinget satte i St.prop 58 vil komme til å passe. Dette kan ikke ses på som annet enn kreativ regnskapsføring, som aldri ville ha gått i en annen statsetat eller i det sivile næringsliv.

Helt bevisst graderes omtrent all informasjon om hva som skjer. Eksempler på dette er orienteringer og informasjonsbrev til de ansatte, og viktige sakspapirer. Vi får gjerne vite om det – men vi skal ikke kunne fortelle det til noen.

Derfor virker det underlig når Forsvarssjefen i disse dager går ut og ber oss som bevisste samfunnsborgere om å bidra med vår kunnskap i den alminnelige samfunnsdebatt. I mens han tillater at informasjon bevisst skjules gjennom gradering og unntak fra offentlighet. Det er slik jeg opplever FOH prosessen gjennomføres – vi har ytringsfrihet men med taushetsplikt.

Bjørn Vikås

Karriereplanlegging i Forsvaret

I den siste tiden har vi i KAFO arbeidet med karriereplanlegging i Forsvaret, noe som også var hovedtemaet for årets Vårkonferanse i London i begynnelsen av mai.

Der inviterte KAFO syv representanter fra hver krigsskole, i tillegg til én representant fra de sivile skoler, til å diskutere og debattere rundt temaet "Karriereplanlegging – rekruttere/ beholde riktig personell på rett plass". Som vanlig var det stor takhøyde og åpenhet blant de som deltok, og jeg vil bruke anledningen til å takke de som var med på KAFOs Vårkonferanse 2009. Deres deltakelse, engasjement og vilje til å utrede noe større enn hver enkelt av oss kan gjøre på egenhånd, var hovedårsaken til at Vårkonferansen ble en stor suksess. Jeg håper at alle deltakerne hadde en uforglemmelig opplevelse.

I forkant av årets Vårkonferanse, sendte KAFO Landsstyre ut et brev til alle tre forsvarsgrenene med en oppfordring om å gi oss en innsikt i hvordan arbeidet med karriereplanlegging foregår i de forskjellige grenene. Da spesielt med tanke på ansvarsområder, utfordringer og fremtidsplaner. Hærens transformasjons- og doktrinekommando (TRADOK) svarte med å sende oss med å sende sitt utkast for Tjenestepaner og Karriereplanlegging i Hæren. Dette utkastet har KAFO lokalt på Krigsskolen sett på og sendt positive innspill til. Prosessen og arbeidet med tjeneste og karriereplanlegging i Hæren er kommet langt, og KAFO ser frem til det endelige produktet

KAFO skal videreføre det gode arbeidet som ble igangsatt på Vårkonferansen, både i form av tiltak på lokalt plan i regi av de lokale KAFO styrene og tiltak fra sentralt plan i regi av KAFO Landsstyre. Innspillet fra KAFO lokalt på Krigsskolen til TRADOK er et eksempel på et av tiltakene. Med disse tiltakene ønsker KAFO først og fremst å være en bidragsyter til prosessen og arbeidet med karriereplanlegging i Forsvaret, for å forsikre hver enkelt kadett en best mulig fremtid i Forsvaret. Innføringen og forbedringene av GOU-runden viser at KAFO har vært bidragsytere i denne prosessen tidligere, noe som betyr at vi også kan bidra videre.

Ellers ønsker jeg alle en riktig god sommer og ønsker graduerte kadetter lykke til i ny jobb!

*Erlend Kristensen
KAFO nestleder
Luftkrigsskolen*

No vil du færre te sersjantland!

Ganske nøyaktig et år har gått siden 651 aspiranter fikk tilbud om plass på en av forsvarets befalskoler under FOS 08. I det dere leser dette er dere alle nylig uteksaminerte sersjanter, virkelig klare til å folde ut vingene ved en avdeling nær (eller fjern) deg.

Jeg er sikker på at dere sitter med en masse lærdom og erfaringer etter et år som befalelev, så vel som stolthet og modenhet. Det er nå dere skal få sette det dere har lært ut i praksis, helt uten en masende veileder i nakken, helt uten eksamener i vente, og dere kan gange soldatlønna med ca 3. Det er en fin tid å se fram til, og jeg kan si at det er en enda bedre tid å se tilbake på.

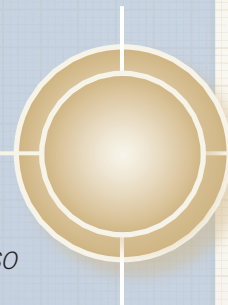
Siden jeg begynte å jobbe som sersjant i juli 2008, kan jeg oppriktig talt si, at dette året har vært et av mine 2 beste år, av en menneskekarriere på totalt 22. Praksisperioden som sersjant, muligheten og ikke minst plikten til å få utdanne og forme egne soldater. Det å få jobbe med mennesker på denne måten, er noe jeg personlig verdsetter veldig høyt.

Selv jobber jeg som fotlagfører i Kampeskadronen på Rena, som er en mekanisert infanteritropp. Vi har, som de fleste utdanningsavdelinger i Forsvaret, et utdanningsprogram vi skal følge for å kvalitetssikre at soldatene har fått den kompetansen som gjør dem kapable til å løse den type oppdrag de er satt til. Selv opplever jeg en ansvarsglede over å få lede soldater og forvalte forholdsvis store verdier i form av materiell og utstyr. Det å se sitt eget lag få til noe så banalt enkelt som en avsittingsdrill fra CV'en, til å gjennomføre et vellykka ildoverfall på en massiv fiendtlig stilling, uten at SAAB vestene maser om at du og laget er utslått. Dét er en god følelse, og noe av det som gjør at befalsyrket generelt, og på sersjantnivå spesielt, til noe helt særegent.

Jeg kan sikkert si masse mer, men kan begrense meg med å si at dere har mange gleder, så vel som mange utfordringer i vente. Dere vil støte på problemer av ymse slag, derfor skal dere også finne løsninger. Lytt og lær av de med erfaring, men gjør dere også egne. Nå kan du smøre brødskiva di nesten helt sjøl!

God sommer!

*Per Øyvind Stranna Tvetene
NK BESO*

Heimevernets befalsskole på plass i Porsanger

Fredag 15. mai kl 1300 ble Heimevernets befalsskole tatt imot i Garnisonen i Porsanger (GP) av Forsvarsminister, ordfører og alle ansatte i garnisonen.

Tekst & Foto: **Jostein Flasnes, OTV BFO Nord**

Seremonien startet med avspilling av GP's egen marsj, mens befalsskolen innpasserte vakta under honnør fra de øvrige avdelingene på GP. Deretter holdt Forsvarsministeren en hilsningstale til befalelevene som har gått ca 1500 km på ski siden februar. Forsvarsministeren og ordføreren håndhilste på alle befalsskoleelevene. Deretter ble alle samlet i spisesalen til et godt måltid som ble avsluttet med lysbildefremvisning fra skimarsjen.

Marsjen som har gått fra Værnes til Porsanger har vært oppdelt i flere etapper med innlagte utdanningsperioder både i Mosjøen og på Setermoen. Elevene har også hatt permisjon. Kullsjef major Ola Kviteng forteller at det kun har vært småskader som gnagsår og noen små frostskafer underveis. Elever BFO har snakket med sier de har hatt en opplevelse som de vil huske resten av livet. De gir også en stor honnør til det befalet som har fulgt dem under marsjen fra Værnes.

Forsvarsministeren var meget imponert over pågangsmot og utholdenhet.

Major Ola Kviteng med en stolt gjeng bak seg.

Endelig hjemme!

BFALETS FELLESGRANISASJON

UNIK FORSIKRING GJENNOM BFO

Lavt innskudd og høy dekningsgrad!

BFO tilbyr sine medlemmer forsikringer som også gjelder i krigsområder!

Forsikringen gjelder fra den dagen du tegner den uten ekstra kostnad.

Gratis innboforsikring for int ops (containerforsikring).

BFO har egne kontaktpersoner for deg som reiser ut.

Sammenlign gjerne BFOs forsikringer med andre.

Forsvarets Personellservice

Slutter du i Forsvaret?

Gjør vi oppmerksom på at du har full mulighet til å opprettholde ditt medlemskap i Forsvarets Personellservice.

Har du først meldt deg ut og ikke har tilknytning til Forsvaret kan du ikke melde deg inn igjen.

– Det lønner seg å være **FP** medlem –

FORSIKRINGSNYHETER

- BFO-pakken inkluderer fra 1.1 2009 dekning på 1 G ved kritisk sykdom.
- BFO pakken består av fem elementer og koster 285 kr pr mnd.
- Forsikringen gjelder verden over døgnet rundt.
- Forsikringen gjelder Int ops/krigsrisiko ved død og uføre uansett oppdrag.
- Ved død utbetales ca 1 million til fylte 50 år, deretter nedtrapping.
- Ulykkedelen gjelder også for sivile ulykker ved Int ops-tjeneste.
- Ulykkedelen omfatter risikosport som dykking, fallskjermhopping og klatring også i fritiden – uten tillegg i prisen.
- Ulykkedelen gjelder også på fritiden for din familie. Hvert familiemedlem er forsikret for ca 2.5 million ved 100% invaliditet.
- Du er også forsikret gjennom Forsvaret.
- Meld fra til Forsvarets Personellservice for å få gratis Containerforsikring.
- BFOs innboforsikring, Kollektiv hjem med Superdekning er utvidet og dekker fra 1.1 2009 også forbrukerelektronikk. Dette er samme type forsikring som man tilbys til flere hundre kroner pr artikkel ved kjøp hos el-kjedene.

(Beløpene er regnet ut fra G-beløp pr 010508)

For mer informasjon www.bfo.no eller kontakt BFO på tlf 23 10 02 20

FP gir sine medlemmer:

• Høy rente på innskudd	• Store rabatter på forsikring	• Gruppeliv
• Gode lånebetingelser	• Gratis betalingsoppdrag	• Diners
• Nettbank	• Gebyrfrie tjenester	• Esso
• Personlig service		

Vil du vite mer om **FP** tilbudene?

Besøk vår hjemmeside på www.fpservice.no

Eller kontakt oss på telefon: siv. 2309 2400 mil. 0510 2400 – fax 2309 2499

E-post: fp@fpservice.no Post: Postboks 1493 Vika, 0116 Oslo

Husk: Meld deg inn!

Nasjonaldagen i Bergen

Å være vitne til en 17. mai i Bergen, er en følelse av å oppleve folkefest, tivoli, militærparade og karneval på samme tid. For i Bergen heter det nemlig ikke 17. mai tog må skjonne, men prosesjon.

Av Einar Holst Clausen

Offisersbladet hadde fredagen før nasjonaldagen besøkt Haakonssvern og ubåtsimulatoren der. Så hvorfor ikke være igjen litt og oppleve den store dagen i en by med rikelig av tradisjoner. For Bergen må vel sies å være den store forsvarsbyen i Norge, med over 4.000 menn og kvinner bare på Haakonssvern. Dessuten er bergenserne stolte av den flotte Bergenshus festning

midt i byen. Offisersbladet hadde håpet på en prosesjon med militært tilsnitt, og ble ikke skuffet. Men det viste seg at det var to forskjellige prosesjoner å forholde seg til! Ett rent "flaggtog" med skolemusikk, skoler og bukorps, og ett der alle slags organisasjoner, foreninger og forsvaret stilte opp. Så derfor ble det løping frem og tilbake, for å få tatt flest mulig bilder.

Tidlig på morgenen dundret det fra saluttkanonene på Bergenshus festning. Litt lengre ut på morgenen ble hele sentrum var

fullpakket. Men bergensere er disiplinerte og høflige, så noen trengsel ble det aldri. Er man ukjent med hvor prosesjonene starter, er det bare å følge lyden! For skarptrommer i mengder er lett å høre i sentrum. Vel fremme sto flere hundre barn, ungdom og "nestenvoksne" oppstilt med egne uniformer, de fleste med modeller av geværer på skuldren, og noen med armbryst, og selvfølgelig mange med skarptrommer – det er bukorpsene. Med militær disiplin, presisjon og takt ble de ledet av eget "befal".

Gamlegutta holder koken - kjørte gammel Willys jeep i toget.

Militært personell i hele byen, her fra Krigsskolen og Sjøkrigsskolen sammen med tre amerikanske soldater på besøk i Norge.

Dette må definitivt være rekrutteringskilde for Forsvaret.

Godt blandet inn i den andre og svært varierte og morsomme prosesjonen i sentrum, kom store militære bidrag med gaster fra Haakonsvern, kadetter fra Sjøkrigsskolen med flagget til sin egen forening "Valkyrien", samt ledelse og stabsoffiserer fra både Bergenhus og Haakonsvern som egen avdeling. Men det som kanskje overrasket og gledet mest, var når FN-veteranene, krigsveteranene og

Ledelsen på Haakonsvern og på Bergenhus festning gikk som egen avdeling. Fremme til høyre ser vi generalmajor Blom, sjef på Bergenhus.

Ikke alle buekorpsguttene syntes at ventingen var morsom.

Haakonsvern stilte mannsterke, ledet av sitt befal.

Sjøkrigsskolekadettene (også fra LUFT) med "Valkyrien" flagg.

veteranene fra Tysklandsbrigaden kom, stolt marsjerende, eller kjørende i Willys-jeep – de fikk kjempeapplaus og flere begynte å synge nasjonalsangen! Det er fortjent, og det må gi en god følelse å bli verdsatt på en slik måte.

For å oppsummere det hele, så var 17. mai i Bergen en flott opplevelse med tonnevis av nasjonalfølelse, og når været i tillegg er på sitt beste, ja det blir det en stor opplevelse.

Veteranbilforeningen var en av mange foreninger som livet opp i prosesjonen

Ubåtvåpenet 100 år

– en kort historisk reise

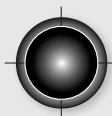
Som beskrevet i *Offisersbladet* nr. 1/ 2009 vil det utgis en rekke artikler knyttet til 100-årsjubileet til Undervannsbåtvåpenet i 2009. Artikkelen1 nedenfor gir et kort riss rundt våpenets 100-årige historie.

Kobben klasse.

B-klasse i Oslo havn på 1930-tallet.

Av komkapt **Jan-Henri Jensen** og
kapltt **Ronny Kvam**

Innledning

Militærhistorisk er ikke 100 år et langt perspektiv for et våpen. Likevel har nettopp Undervannsbåtvåpenet i løpet av en slik tidsperiode befestet sin posisjon både i Sjøforsvaret og Forsvaret som et nøkkelvåpen for å avverge at sikkerhetspolitiske konflikter skal eskalere og - for mer eksistensielt - å kunne avverge angrep fra sjøveien. Det skyldes blant annet at våre undervannsbåter både er og fremstår som meget fleksible plattformer som kan bidra fra det stridstekniske- til det strategiske nivå - utenfor egen kyst eller i fjerne farvann.

Undervannsbåtene har med sine torpedoer stor slagkraft, men kan likevel også bidra til mer defensive operasjoner som innsamling og formidling av informasjon. I tillegg kan ubåtene være plattformer for spesialstyrker. På mange måter kan andre fartøystyper gjøre de samme oppdragene, men det er en

avgjørende forskjell, nemlig at ubåtene kan operere skjult, og fullt ut i havets tre dimensjoner. Derigjennom vil de utgjøre en stadig trussel som en potensiell fiende alltid må ta hensyn til.

Historie

For å kjenne sin nåtid, og for å kunne utsi noe rimelig kvalifisert om fremtiden, vil det som oftest være hensiktsmessig å ta utgangspunkt i fortiden. For Undervannsbåtvåpenet vil et slikt perspektiv kunne fortelle om rasjonale for å opprette våpenet, men også en hel del om den teknologiske utviklingen som har skjedd innenfor området i 100-årsperioden. Enn videre er det også viktig å få kunnskap om og forstå de menneskene som har tjent dette anerkjente våpenet gjennom hundre år – enten de har vært om bord eller senere hatt stillinger i land.

Hva er det som gjør ubåtvåpenet spesielt? Hvorfor er kulturen blitt som den er blitt i dette våpenet? Dette er noen av de spørsmålene vi kan finne gode svar på ved å bruke historien som kilde og utgangspunkt.

Vår første undervannsbåt – "Kobben"

Da USA fikk sin første undervannsbåt i 1901, altså fire år før unionsoppløsningen mellom Norge og Sverige, sendte Norge kaptein Victor Alfred Geelmuyden til USA som observatør. Der skulle han overvære testene av den amerikanske marinens nyvinning. Geelmuyden var meget positiv i sine rapporter til tross for at undervannsbåten faktisk sank i løpet av sjøprøvene. På bakgrunn av Geelmuydens rapporter foreslo daværende forsvarsminister at Norge skulle gå til anskaffelse av undervannsbåter. Forslaget ble den gangen likevel nedstemt av Stortinget, blant annet fordi man mente at våpenet var for lite utviklet til praktisk bruk og at drivmaskineriet fremdeles var farlig å bruke.

Etter gjentatte forsøk, og etter lengre debatter i Stortinget, lyktes det imidlertid i 1907 å få bevilgninger til én undervannsbåt. Byggingen ble deretter iverksatt ved Germania-verftet i Kiel til en pris av 936 000 norske kroner.

Den 28. november 1909 ble Norges første undervannsbåt, "Kobben", levert.

Mannskapet ombord på en B-klasse.

Denne datoen blir i dag sett på som vårt Undervannsbåtvåpens "fødselsdag".

Den 21. februar 1913 endret man navnet på "Kobben" til "A-1", og ubåten inngikk senere i det norske nøytralitetsvernet under Den første verdenskrig. I 1926 ble den utrangert, og den ble til slutt solgt til opphugging i 1933. Tårnet på "Kobben" ble tatt vare på, og står i dag utenfor inngangen til "Undervannsbåt treningssenter" på Haakonsværn.

A-klassen

På bakgrunn av de positive erfaringer med "Kobben" ("A-1"), bevilget Stortinget i 1912 midler til anskaffelse av tre nye undervannsbåter. Disse ubåtene ble kalt A-klassen, og de ble levert i løpet av 1913.

Etter Den første verdenskrig gikk A-klassen i opplag, men da den internasjonale situasjonen begynte å tilspisse seg i tiden før Den annen verdenskrig, ble ubåtene på nytt satt under kommando. De inngikk i nøytralitetsvernet fra 1939, og de var da verdens eldste operative ubåter.

B-klassen

Etter å ha sett hvor viktig undervannsbåtenes rolle hadde vært under Den første verdenskrig, følte man et behov for å utvide Norges flåte av undervannsbåter. Det ble besluttet å gå til anskaffelse av en ny klasse, og ubåtene fikk betegnelsen B-klassen. De ble bygget på lisens etter den amerikanske Holland-typen, og i alt ble seks båter levert fra Marinens Hovedverft i Horten i perioden 1922-1929.

Norge blir angrepet

Da Norge ble angrepet 9. april 1940, hadde Marinen åtte operative undervannsbåter tilgjengelig. Den niende, "B-4", lå ved Marinens Hovedverft i Horten for overhaling. Selv om de norske undervannsbåtene ikke klarte å påføre den tyske invasjonstyrken tap, er det viktig å påpeke at samtlige ubåter ble bemannet og gikk ut for å yte motstand mot inntrengerne. Til og med "B-4" klarte å komme seg ut i Oslofjorden. Den la seg ved Filtvet, men ble tatt av invasjonsmakten 10. april.

Det nye norske undervannsbåtvåpenet tar form

Da kampene i Norge opphørte i juni 1940 fikk "B-1" ordre om å gå til Storbritannia. Ubåten ble en del av Den 7. Britiske Undervannsbåtflotilje. Her ble den gamle undervannsbåten, som forøvrig var i utmerket stand, benyttet som treningsfartøy opp mot Asdic-skolen. Skipssjefen på "B-1", løytnant Røren, hadde ambisjoner om å få overta en britisk undervannsbåt, og trente sine mannskaper med det målet for øye. Ledelsen i Den britiske marinen la merke til de dyktige og ivrige norske UVB-mannskapene, og det ble besluttet at de skulle få overta en britisk undervannsbåt av U-klassen. Den 7. desember 1941 fikk løytnant Røren heise kommando på "Uredd". Det nye norske undervannsbåtvåpenet var i ferd med å ta form.

Tapet av "Uredd"

Undervannsbåten "Uredd" gjennomførte syv vellykkede patruljer langs norskekysten under krigen. Besetningen høstet mange lovord for sin innsats. Den 5. februar 1943

Engelsk B-klasse før overlevering til den norske marine.

gikk "Uredd" ut fra Lerwick (Shetland) på det som skulle bli dens åttende og siste tokt. I senere tid er vraket av "Uredd" funnet. Hun hadde seilt inn i et tysk minefelt i Fugløyfjord (Nordland) og gått på en mine. Alle om bord omkom.

Etter tapet av "Uredd" fikk norske mannskaper overta en ny undervannsbåt, britiske HMS "Varne", som under norsk kommando fikk navnet "Ula" (S 300). "Ula" var en V-klasse undervannsbåt som på mange måter var lik U-klassen, men den hadde noe mer avansert utstyr, som asdic, radar og minesøkerutstyr. "Ula", med løytnant Valvatne som skipssjef, utmerket seg på mange måter under krigen. Av alle allierte undervannsbåter som opererte i Europa under krigen, gjennomførte "Ula" flest patruljer, og senket flest skip.

Etter krigen

Etter krigen overtok "Den kongelige norske

marine" (KNM – betegnelse fra 1946) ytterligere tre britiske V-klasse undervannsbåter fra Storbritannia. Disse kom i tillegg til "Ula" og "Utsira", som KNM allerede hadde heist kommando på.

Krigen var nå slutt, men den politiske situasjonen i Europa var høyst ustabil. Norge ble medlem av Nato i 1949, og rent strategisk ble Norge og norskekysten nå svært viktig - særlig sett opp mot den nye trusselen fra øst. Behovet for utstyr til våre væpnede styrker var stort, og Marinen satte derfor i stand tre tyske type VII C-undervannsbåter. Disse ubåtene var etterlatt i Norge etter krigen, og fikk betegnelsen K-klassen. Ubåtene skulle nå primært operere neddykket mot fienden, og det var torpedoer som utgjorde hovedvåpenet. De var imidlertid bygget for tjeneste under Den annen verdenskrig, og var utformet slik at de hadde størst fart og rekkevidde i oppdykket tilstand. Tekniske

nyvinninger som snorkel – for å kunne lade batteriene og sikre frisk luft til mannskapet – og mer avansert sonar gjorde at K-klassen ubåter kunne operere lengre og tryggere neddykket. Likevel var V- og K-klassen foreldet på begynnelsen av 1960-tallet, og de var dermed modne for utskifting.

Kobben-klassen

Flåteplanen av 1960 la grunnlaget for oppbyggingen av et nytt undervannsbåtvåpen. Invasjonsforsvaret skulle styrkes, og for Undervannsbåtvåpenets del innebar dette at de gamle ubåtene fra Den annen verdenskrig skulle byttes ut. I 1961 gikk startskuddet for byggingen av Kobben-klasse (Type 207) i Tyskland. Undervannsbåtvåpenet skulle overta 15 nye undervannsbåter i tidsrommet 1964–1967.

Den nye typen ubåter var en liten revolusjon for vårt undervannsbåtvåpen. Frem til introduksjonen av Kobben-klasse

Sonaroperatøren hadde en viktig rolle ombord i en ubåt.

Lt Røren overtok Uredd 7. desember 1941.

A-klasse i havn.

Gamle gode A-klasse til havs.

Lt Valvatne i periskopet.

hadde undervannsbåtene vært overflatefartøy som kunne dykke. Nå kunne man for første gang snakke om undervannsbåter som hovedsakelig opererte neddykket, og som gikk oppdykket kun under transitter.

Mange vil hevde at Kobben-klassen var et av hovedvåpnene i det norske invasjonforsvaret i over 30 år, og det ble gjennomført mange kyst- og havpatruljer med disse ubåtene.

På slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet ble ni Kobben-klasse ubåter ombygget eller såkalt rekonstruert. Dette skulle bidra til å holde klassen operativ inn i det nye århundret. Endringene innebar blant annet at viktige sensorer ble modernisert; nytt navigasjonsutstyr og kommunikasjonsutstyr ble montert. Ubåtene ble forlenget med to meter noe som også innebar at man fikk ny og større ferskvannstank og dusj om bord.

Til tross for at det ble brukt betydelige

midler på ulike oppdateringer av Kobben-klassen gikk den etter hvert i opplag og ble til slutt utfaset av Forsvaret på begynnelsen av 2000-tallet.

Avslutning

I denne artikkelen er det gitt en historisk oversikt over utviklingen i Undervannsbåtvåpenet med utgangspunkt i de ulike klasser ubåter Norge har vært i besittelse av fra "Kobben" i 1909 frem til og med Kobben-klassen som gikk ut av tjeneste ved millenniumsskifte. I den kommende artikkelen i Offisersbladet vil nåtiden stå i brennpunktet. Da vil også tiden fra innføringen av Ula-klassen på slutten av 80-tallet taes opp, i tillegg til Undervannsbåtvåpenets organisering herunder utdanning av mannskapene til våre undervannsbåter.

FAKTA:

1) Artikkelen baserer seg på følgende kilder:

- "Undervannsbåtvåpenet", hefte utgitt av UVBV til informasjon blant annet til vernepliktige. Den historiske delen der er forfattet av kapltt Ronny Kvam, som igjen bygger på følgende kilder: "Undervannsbåten Uredd" av Jon Rustung Hegland; "Marinens fartøyer 1939 - 1945" av Frank Abelsen; Temaheftet "Kobben-klasse Undervannsbåt 1964-2002" utgitt av Marinemusset i Horten ved Bjørn Erik Strønen hvorav et kapittel er skrevet av flaggkommandør Jacob Børresen. Komkapt Hans Christian Kjelstrup har i tillegg vært behjelpelig med kildematerialet.
- Temaheftet: "Dykk! Dykk! Dykk! – Undervannsbåtvåpenet gjennom 100 år", Bergen Sjøfartsmuseum, Bergen 2009
- "Det norske Ubåtvåpen 75 år", Tore Prytz Dahl, Bergen 1984
- "Mellom himmel og helvete: Fem år på banjeren", Anders Petterøe, Leif-Tore Langemyr Forlag, Kolbjørnsvik 1989

Forsvarsministeren ankommer, og tas imot av sjefen for Bæreia og sjefen for Forsvarets veteranadministrasjon.

Bæreia 50 år

Det er 50 år siden kong Olav åpnet rekreasjonssenteret for krigsveteraner. Med Kong Harald, Forsvarsministeren, Forsvarssjefen, veteraner og inviterte gjester til stede, ble 50-årsdagen Bæreia veteransenter behørig feiret den 26. mai.

Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

Tradisjonen tro åpnet markeringen med Kongesangen. Og i mellom talene kom tonene fra kjente marsjer og musikkstykker spilt av Forsvarets Stabsmusikkorps. Høytidelig er det alltid når alle reiser seg og synger Ja Vi Elsker, spesielt når vår kjære konge er til stede. Både Statsråden og Forsvarssjefen takket Kongefamilien for deres støtte og interesse for veteransaken, og understreket da også viktigheten av å ivareta våre veteraner. Statsråden skal i den anledning ha ros for den innsatsen hun i det siste har gjort for så vel Bæreia, som for veteransaken generelt.

Kong Harald med følge fikk omvisning på veteransenteret, som har over 80 sengeplasser fordelt på 54 rom som står parat til å ta imot veteraner. Svømmebasseng, solarium og et tipp topp moderne trimrom er noe av det Bæreia har å tilby nye og gamle veteraner. Hele eiendommen fremstår i dag som et fantastisk rekreasjonsområde, der det også

er muligheter for jakt og fiske. Feiringen ble rundet av med servering av mat og drikke, der Kong Harald tok seg god tid til samtaler med flere av de eldste veteranene. Det var tydelig at alle satte stor pris på det vi må kalle en flott markering, samt en "kongelig lunsj".

Det er med unge og eldre, totalt 120 000 veteraner i Norge i dag, og bestyrer Arild Frydenborg har alltid åpne dører for de som skulle trenge det. Krigsinvalideforbundet drev senteret frem til 2005, men måtte da selge det til Landsforeningen for Hjerne og Lungesyke. Dette fordi Forsvarsdepartementet kuttet pengestøtten til senteret. Den gang reagerte BFO meget sterkt på FDs avgjørelse, og jobbet hardt for å få Bæreia tilbake til Forsvaret. I 2008 kjøpte Forsvaret Bæreia, og videre drift var sikret.

Offisersbladet og BFO gratulerer Bæreia veteransenter med 50-års dagen! Vi ønsker også lykke til videre med det viktige arbeidet, som ligger i ivaretagelsen av nåværende og fremtidige veteraner!

Forsvarssjef Sverre Diesen taler.

Kongen med følge på omvisning i trimrommet.

Krigsveteraner.

Spreke krigsveteraner venter spent på kongen.

Nasjonalsangen avsynges.

Inviterte gjester satt trygt under tak.

Nydelig natur gir óg fiskemuligheter på Bæreia.

Oppvarmet 40°C basseng.

BÆREIA

- Krigsinvalideforbundet ble stiftet i 1954, og allerede året etter kom å bygge feriehytter for krigsinvalide.
- Ekteparet Dolphin donerte en tomt på ved Bæreia, og etter en massiv pengeinnsamling ble krigsinvalidsenteret åpnet i 1959.
- Stedet har vært et kompetanse- og velferdssenter for FN- og Nato-veteraner. Det har også blitt brukt som ferie- og rekreasjonssted for krigspensjonister.
- Landsforeningen for hjerte- og lungesyke overtok stedet i 2005.
- BFO reagerte kraftig på salget til LHL! Kjørte i 2006/2007sak opp imot Forsvarets ledelse.
- I 2008 kunngjorde forsvarsministeren at Forsvaret ville kjøpe Bæreia, og etablere et veteransenter.
- Bæreia ligger ca 6,5 km utenfor Kongsvinger sentrum. Bygningene er idyllisk plassert i skoglia, et steinkast fra vannet Bæreia.
- Eiendommen har et tomteareal på 24 212 kvadratmeter og en bygningsmasse på bruttoareal 4 571 kvadratmeter.
- Bæreia er overtatt fra Landsforeningen for hjerte- og lungesyke for 6 millioner kroner.
- Rehabilitering av bygningsmassen vil koste ca 5 millioner kroner.

Fra alle kanter av verden. Her en Amerikansk og en Thailandsk offiser som inspiserer norsk utrustning.

Flere internasjonale produsenter viste også frem sine produkter.

GIH ga tilhørerne litt motvekt med seg videre.

NAMMO i stadig utvikling

Tekst og foto: Einar Holst Clausen

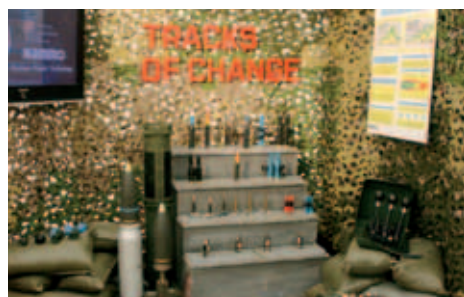
Konsernsjef i NAMMO, Edgar Fossheim ønsket velkommen til det 11. "Multi Purpose Symposium". Når over 220 deltagere fra 24 nasjoner hadde tatt turen til dette bortjemte skyte- og testfeltet i skogen på Raufoss, så bekrefter det NAMMOs solide anseelse på verdensmarkedet.

Fossheim kunne orientere om et konsern i stadig utvikling, med dyktige folk som alltid ligger i forkant med utvikling av nye typer ammunisjon. Han takket Forsvaret for det årelange og gode samarbeid, og ga ordet til Generalinspektøren for Hæren, generalmajor Opedal, som på klingende amerikansk (noe som sikkert kommer av hans 3 år i US Marines), fortalte om den store omleggingen av Hæren og behovet for nytt og moderne materiell. Som en motvekt til Symposiumets tema, nemlig kuler, krutt og granater, så snakket Opedal om den psykiske og fysiske slitasjen våre menn og kvinner utsettes for eksempelvis i Afghanistan. Han sa også at den virkelige utfordringen i Afghanistan, er hvordan vi skal make å ivareta, trygge og gjenoppbygge samfunnet der nede.

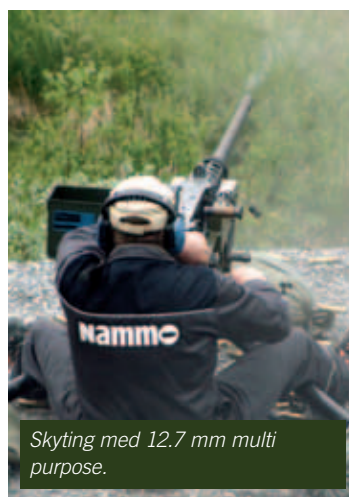
Å gå inn på detaljer rundt alle de nye og avanserte ammunisjonstyper NAMMO utvikler, og viste oss på skytefeltet under skyting, ville fyllt opp et helt Offisersblad, så jeg nøyer meg i denne omgang med å vise dere noen få bilder fra den første dagen.

Kjøretøyene brukt under skarpsskytingen var bl.a. CV9030 og Leopard 2 fra TMBN.

Dagens kraftige ammunisjon plystrer gjennom 40 cm armert betong uten problem.

Skyting med 12.7 mm multi purpose.

Hektisk i et av teltene som var satt opp på skytebanen.

Av John Berg,
forsvarsanalytiker

Australsk forsvarsstrategi

Australia, som har en situasjon som ligner vår selv om det også er viktige forskjeller, har lagt en forsvarsplan som gjelder frem til 2030. For perioden frem til budsjettåret 2017-18 skal budsjettene ha en årlig reell vekst på 3 prosent og deretter 2,2 prosent for resten av perioden. Investeringene i materiell frem til 2030 er beregnet til mer enn 70 milliarder australske dollar (ca. 325 milliarder kroner, dvs. ca. 16-17 milliarder per år). Australia regner også med årlige innsparinger gjennom omstilling og effektivisering på ca. én milliard au. dollar. Forsvarsbudsjettet for budsjettåret 2008-09 er på 22 milliarder au. dollar. Hovedsatsingsområder er antiubåt og undervanns krigsføring, overflate krigsføring, luftoverlegenhet, kapasitet til strategisk strike, spesialstyrker, ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) og cyber forsvar.

Hæren skal få et stridskjøretøy system med ca. 1.100 kjøretøyer med sterkt økt ildkraft, beskyttelse og mobilitet, samband og kommando- og kontroll. Videre 7.000 støttekjøretøyer, både selvdrevet og tauet artilleri og vesentlig bedre soldatutrustning. Som planlagt anskaffes syv nye Chinook helikoptre.

Marinen skal doble antallet ubåter fra seks til tolv, åtte nye antiubåt fregatter skal erstatte de åtte forholdsvis nye av Anzac-klassen, tre bestilte Aegis luftvern fregatter vil få økt kapasitet og antallet blir trolig økt til fire. Det skal anskaffes to helikopter hangarskip, tyve offshore stridsfartøyer, seks større landgangsfartøyer, et logistikk støtteskip og en strategisk sjøveis transportkapasitet. Videre minst 24 maritime stridshelikoptre og seks NH90 (MRH90). Dessuten åtte maritime patruljefly (se nedenfor: "Orions etterfølger flyr"). Flyvåpnet får "ikke mindre enn 72" Joint Strike Fighter (JSF), muligens 100 som opprinnelig planlagt, ytterligere to C-130J Super Hercules og opptil ti lettere taktiske transportfly til erstatning for 13 DHC-4 Caribou. Som et sentralt innslag i ISR kapasiteten kommer omtrent syv HALE (High Altitude Long Endurance) UAV-er.

Forsvarsminister Joel Fitzgibbon sa i anledning fremleggelsen av planen at ambisjonsnivået er en av de mest slagkraftige forsvarsstyrker i regionen.

Men Gripen henger med

Franske Dassault Rafale er ute av Indias store kampflykonkurranse, i følge inderne fordi det franske tilbudet ikke tilfredsstilte de tekniske kvalitetskravene. Indias MRCA (Multirole Combat Aircraft) konkurranse dreier seg om 126 fly, men kan i følge observatører øke til ca. 180. Verdien av første fase, altså 126 fly, oppgis offisielt til 8,4 milliarder US dollar. Gjenværende i konkurransen er nå Boeing F/A-18E/F Super Hornet, Eurofighter Typhoon, RSK Mig-35, Lockheed Martin F-16IN og Saab JAS 39 Gripen NG. De tre første er tomotors, de to siste enmotors. Det skal nå gjennomføres testflyginger i to faser, i det nordlige Himalaya, i Rajastan ørkenen og i Sør-India under forhold med meget høy luftfuktighet.

Canada styrker arktisk reserve

Canadas reserve arktiske styrke, Canadian Rangers som for en stor del består av indianere og eskimoer, skal økes fra ca. 4300 til ca. 5000 personell. Treningen vil bli intensivert og styrken vil også få fartøyer. Canadian Rangers styrker opererer i distriktene British Columbia, Yukon Territory, Northwest Territories, Alberta og Manitoba. Tiltakene er et ledd i kanadiske planer om å styrke den militære tilstedeværelsen i de arktiske områdene. Canada gjennomfører dessuten nå et omfattende overhalingprogram for sine fire 2.455-tonns (neddykket) Victoria-klasse (ex-Upholder-klasse) ubåter. De to første, Victoria og Windsor, er allerede under overhaling. Overhaling av Chicoutimi vil begynne i 2010, mens den eneste av de fire som i dag er operativ, Corner Brook, vil bli tatt inn til overhaling i 2011. Normalt er Victoria stasjonert i Esquimalt, British Columbia, på Stillehavskysten mens de tre øvrige er stasjonert i Halifax, Nova Scotia.

Orions etterfølger flyr

US Navy går videre med planene om å erstatte sine P-3C Orion maritime overvåkingsfly med nye P-8A Poseidon, basert på Boeing 737-800 fly. Den første test-Poseidon gikk på vingene 25. april. P-8A Poseidon ventes å komme i tjeneste fra slutten av 2013 og US Navy planlegger å anskaffe 108 fly frem til 2019. India har allerede kontrakt på åtte P-8I. Videre på listen følger Australia som planlegger å anskaffe åtte fly fra 2018 og som nylig inngikk kontrakt på å delta i utviklingen av Poseidon. Deretter følger trolig Canada og Italia.

USAF Osprey klar

US Air Force Special Operations Command har nå klarert Bell Boeing CV-22 Osprey tilt-rotor flyhelikoptret for stridsoperasjoner hvor som helst i verden. Hurlburt flystasjons 8th Special Operations Squadron har seks CV-22 klare, av 50 som er bestilt til flyvåpnet. Marinekorpsets Ospreys er allerede i operativ tjeneste i Irak og kommer trolig snart til Afghanistan.

Den nye INI-generalen får store utfordringer!

Etter to og et halvt år ved Forsvarets operative hovedkvarter i Stavanger (FOHK) er Generalmajor Roar Sundseth nå tilbake i Oslo og på plass som Sjef INI (innovasjon, nettverkskapasiteter og informasjons-infrastruktur). Generalen ser frem til å ta fatt på de mange og store utfordringene som ligger innen det brede INI-feltet. BFO hadde et godt samarbeid med generalen mens han var på FOHK. Hans nye jobb er på mange måter annerledes enn den operative funksjonen han kom ifra og i den anledningen møtte Offisersbladet generalen.

Av forhandlingsleder Ragnar Dahl

Roar Sundseth har hatt en lang og variert karriere i Forsvaret. Etter fullført befalsskole startet han opp som sersjant i Hærens samband, så fulgte en rekke skoler og kurs og mange spennende jobber, herunder: Sjef for Felles operasjonsstab ved Forsvarskommando Nord-Norge, stabssjef for 6. divisjon, sjef for seksjon og operasjonsplanlegging i Forsvarsdepartementet, nestkommanderende og stabssjef ved Fellesoperativt hovedkvarter (FOHK) og 20. april 2009 ble han innsatt som Sjef INI. Sjef INI ble etablert pr 1. februar 2009 og er en av Forsvarsjefens direkte underlagte sjefer (FDUS), fra 1. august blir han DIF-sjef i tillegg.

General Roar Sundseth er en åpen og inkluderende offiser, som med sin rolige framtreten, fremstår som en leder du får tillit til. Fra en operativ stilling til noe annet, hva er utfordringene begynner vi.

- Sjef INI har ansvar for innovasjon, nettverkskapasiteter og informasjons-infrastruktur. Som du forstår er det et stort område og i oppbyggingsfasen har vi mange utfordringer foran oss, og det i seg selv er utfordrende. Den viktigste oppgaven i tiden foran oss er å etablere organisasjon, herunder å inkludere alt personell som om kort tid skal bidra til at vi kan levere et nettverksbasert Forsvar innen 2012, sier Sundseth

Etableringen av INI er ment å gi et bedre resultat, men vi opplevde det annerledes ved at Help Desk ble nedlagt. Dette har BFO vært sterkt kritisk til fra dag en og har på det sterkeste anbefalt at man revurderte beslutningen, hva skjer?

- Vi tar tak i dette nå. Da vi redusert i Help Desk var det på bakgrunn av en vanskelig

budsjettsituasjon, men vi skjermet de operative. Nå vil vi reetablere Help Desk på telefon og har satt i gang det arbeidet. Da vi nedla denne delen av Help Desk og avslutte kontraktene til de som jobbet der, mistet vi mye kompetanse. Når vi nå skal gjenopprette den, vil det ta tid før vi kommer dit vi var. Vi kommer garantert ikke til å få tak i alle som jobbet for oss tidligere og det vil ta tid å få de ansatte opp på et godt nok kompetansenivå, sier han.

Gammel INI-struktur

Når Sundseth forteller hva som appellerer til ham når det gjelder stillingen som Sjef INI er det mange ting, men han peker spesielt på utfordringene som ligger i hans portefølje og det spennende ved å etablere en ny ledelsesfunksjon på FDUS nivå med tilhørende stab.

- Det er mye å ta tak i innen INI-feltet og det er så omfattende. Hvis vi for eksempel ser på informasjonsinfrastrukturen så er det noe som omfatter alle, fra enkeltmann til hele Forsvaret, forklarer han.

- Det blir stadig investert i nye elementer innen dette felt, men vi har manglet en overordnet ledelse. Selv om vi har investert i nye og moderne løsninger for brukerne har det over lengre tid blitt gjort minimalt med den grunnleggende kommunikasjons-infrastrukturen. Det kan på mange vis sammenlignes med jernbanen i Norge. Det har blitt kjøpt inn nye og moderne togsett som kan kjøre i over 200 km/t, men på grunn av gammel og dårlig skinnegangen kan ikke togsettene utnyttes til det maksimale. Forsvarets kommunikasjons infrastruktur er vår skinnegang og den må utbedres ellers får vi ikke utnyttet nytt og godt materiell på best mulige måte, sier en engasjert Sundseth.

Nettverksbasert forsvar

En av intensjonene ved etableringen av INI, foruten å få helhetlig styring og ledelse av informasjonsinfrastrukturen, er å etablere en pådriver i utviklingen mot et nettverksbasert forsvar (NbF). Det er en oppgave Sundseth omfavner med stor iver.

- Utviklingen av NbF er spennende og viktig for Forsvaret, men det kommer til å kreve mye av både den enkelte og organisasjonen som helhet. Vi må bort fra en "need to know"-filosofi og over til en "need to share"-filosofi. Det høres kanskje enkelt ut, men her ligger en stor mental utfordring. Her tenker jeg ikke på teknologi, men på kompetanse, organisasjon, ledelse, kommando og kontroll. Er ikke det på plass får vi ikke utnyttet de mulighetene som et NbF skaper, forklarer Sundseth.

Samling av INI-miljøet

Den nye organisasjonen som samles under Sjef INI, består nå av Forsvarets kompetansesenter for kommando og kontroll informasjonssystemer (FK KKIS), Forsvarets arkivadministrasjon (FAA) og Norwegian Battlelab and Experimentation (NOBLE). I tillegg skal CD&E – miljøet ved FOHK over til INI fra 1. august 2009.

- Det som skjer nå er veldig positivt for INI-miljøet som helhet. Vi får samlet de som jobber med dette under en paraply og det vil gi positive ringvirkninger, sier sjefen.

- Miljøet vil bli ytterlig styrket av at vi 1. januar 2010 får ansvaret for IKT-drift overført fra FLO. Vi er nå innen i en spennende og krevende OU-periode der vi sammen med FLO og FLO/IKT ser på fremtidig organisering og hva som skal overføres. Jeg er sikker på at drifts-organisasjonen vil føle seg hjemme i INI-familien og vi skal ta godt i mot dem, avslutter Sundseth.

Generalmajor Roar Sundseth får nok å gjøre som sjef INI.

Her diskuteres informasjonsbehov. Fra venstre stabssjef INI Oberst Pål Bjørnar Alfheim, Generalmajor Roar Sundseth og kommunikasjonsrådgiver Jan Fredrik Olsen.

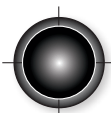

Her kan vi se rekkene med forlegningstelt

Camp Nordlys i en tidlig etableringsfase.

Norge bidrar med et feltsykehus i FN-misjonen MINURCAT II (United Nations Mission in the Central African Republic and Chad). Operasjonen skal bidra til sikkerhet for flyktninger, hjelpetrengende og humanitære hjelpearbeidere.

ABECHE - TSJAD NORSK FELTSY

Av Tone R Nordmo og Marit Jørgensen
Spesialsykepleiere i anestesi

Tsjad har 10,8 millioner innbyggere og er en tidligere fransk koloni i den sørlige delen av Sahara. Tsjad grenser til Sudan, Libya, Niger, Nigeria, Kamerun og den Sentralafrikanske Republikk. Det norske feltsykehuset er stasjonert i Abeche, i østre del av Tsjad. Abeche ligger helt på grensen til Darfur og har ca 80 000 innbyggere. I følge FN var det per 15. mai 2009, 250 000 flyktninger fra Darfur og 166 000 internt fordrevne i området. I tillegg er det 75 000 flyktninger fra den Sentralafrikanske republikk sør i landet. 700 000 av den lokale befolkningen lever under sterkt press som følge av den store strømmen av flyktninger og internt fordrevne.

For å bedre sikkerheten for flyktninger,

hjelptrengende og ikke minst de humanitære hjelpearbeiderne, ble FN-operasjonen MINURCAT II opprettet den 1. mars i år. Til sammen utgjør MINURCAT II 5 200 soldater, 300 politifolk og ytterligere om lag 2 000 sivilt ansatte. Uten et norsk feltsykehus i Tsjad ville det blitt svært vanskelig for FN å yte nødvendig humanitær hjelp i området. Det norske feltsykehuset i Abéché tilbyr et fullverdig helsetilbud for FN-ansatte i operasjonsområdet. Vårt sykehus skaper sikkerhet for FN-ansatte slik at de kan utføre sitt humanitære arbeid for sivilbefolkningen i Tsjad og CAR (Central African Republic).

Etter en lengre oppsetningsperiode ved Forsvarets sanitet Sessvollmoen ble personalet tilknyttet Norwegian Deployable Hospital (NDH) sendt gruppevis til misjons område. 11 mai 2009 dro siste

pulje ut og vi var endelig fulltallige. Første stoppested var Camp Europa i hovedstaden N'Djamena. Camp Europa er beregnet å være transittcamp for de som reiser inn og ut av misjonsområdet. Da vi ankom var det tydelig merkbart at EU var på vei ut og FN systemet på vei inn. Tsjad regnes som det varmeste landet i verden med temperaturer opp mot 55 grader midt på dagen. Det er nesten umulig å forestille seg varmen før man kjenner det på kroppen. Akklimatiseringen tar fra en til tre uker. Da hadde de fleste av oss nok med å venne oss til temperaturen og kompensere for væsketap.

Etter varierende lengde i Ndjamaena ble vi sendt videre til misjonsområdet vårt. Det å beskrive Camp Abeche er en utfordring i seg selv. Alt bærer preg av at vi er under etablering. Vi bor og lever på en byggeplass.

Vollen rundt campen. Ikke Las Vegas akkurat.

Plutselig kan vi bli overrasket av sandstorm som her.

Marit Jørgensen og Tone R Nordmo.

SYKEHUS

Det er maskiner, kraner, lys og lyd overalt. De som er ansvarlige for bygg og anlegg (TEF) reiser hjem den 10. juni. De har gjort en fantastisk innsats med å bygge opp Camp Nordlys som er navnet på den norske campen. I Camp Abeche finnes folk fra alle verdens hjørner. Alle med FN flagget som symbol på armen og klar målsetning for oppdraget. Vi er stolte av å være en del av det.

For kort tid siden fikk vi opp forlegning med eget personlig avlukke. Frem til da har vi bodd sammen i konteinere og telt. En feltseng med myggnetting har da vært eneste private sfære. Velferdstelt og treningsfasiliteter er også kommet i gang. Sykehuset er snart klart til innflytting. Det har vært en lang prosess med å få alt på plass her nede. Frem til nå har vi drevet Role 1 sykehus i noen prefabrikkerte

brakker bygd av FN. Vi har vært i gang med både kirurgi og allmenn medisin en god stund allerede. Nå gleder vi oss stort til å kunne flytte inn i konteiner sykehuset. I løpet av noen dager skal alt av spesialiteter og fasiliteter være på plass.

Det å oppholde seg i Afrika byr på flere utfordringer enn varmen. Malariafaren er stor og alle må ta forholdsregler i så måte. Regntiden er nå på trappene. Med den kommer også insekter og andre skadedyr. Rotter, padder, skorpioner, mygg, edderkopper og ikke minst slanger. West African Carpet Viper yngler i vollen rundt camp. Den er kun ute i mørket og er fryktelig giftig hvis den biter. Andre lite hyggelige skapninger er Camel spidererne som løper rundt forbi teltene når mørket senker seg.

Tilværelsen bærer preg av at det er en

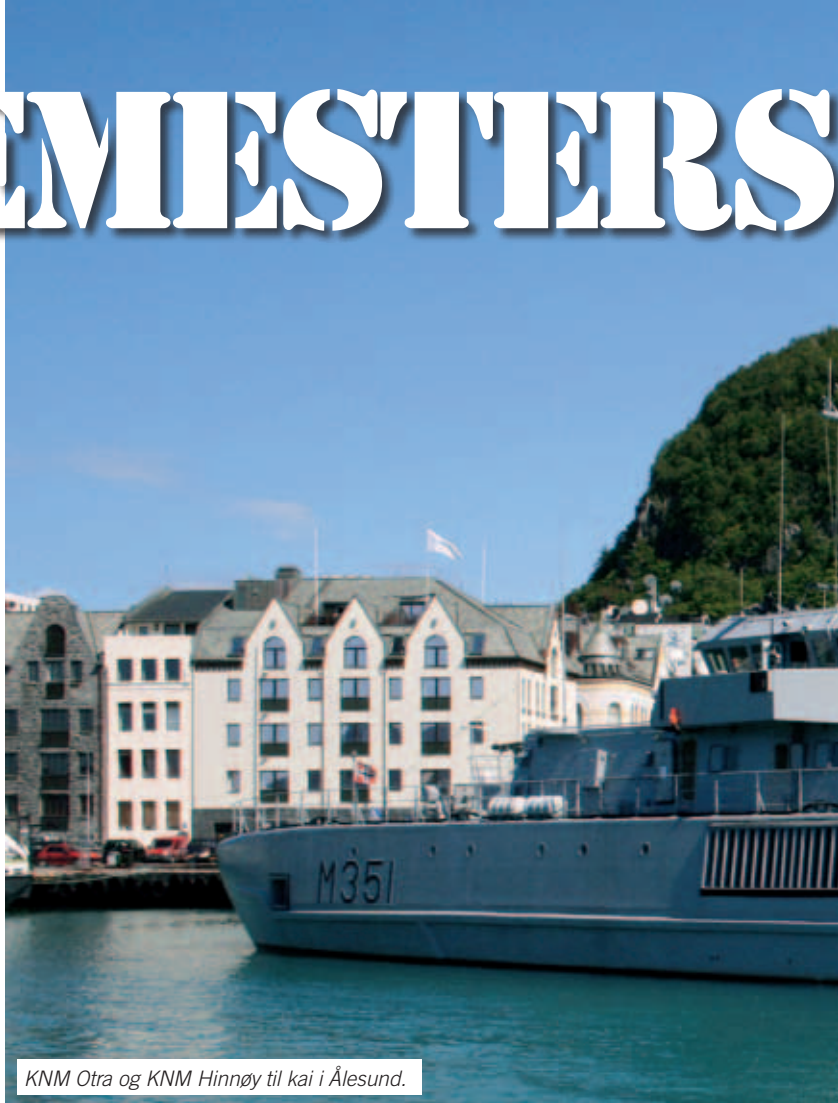
første kontingent. Vi bidrar alle der det er nødvendig for å få alt på plass. Dagene er rutinepreget. Mange er tidlig oppe. Da er temperaturen behagelig og mange tar en treningstur på vollen rundt camp. Norsk kjøkken er under etablering. Frem til nå har vi inntatt måltidene på Camp Abeches hovedkjøkken sammen med de andre nasjonene. Dette avvikles førstkommande onsdag. Da blir det FR fram til det norske kjøkkenet er godkjent og fungerende.

Dette er en statusrapport fra den første tiden her i hjertet av Afrika. Her er mange hyggelige mennesker og god stemning. Vi er optimistiske og gleder oss til å ta fatt på resten av oppdraget.

MARINEMESTERS

BFO-flagget vaiet i vinden utenfor hotellet hele uken.

KNM Otrå og KNM Hinnøy til kai i Ålesund.

Kystjegerne jubler for seieren på løpsstafetten.

Fra starten på 3000 meteren.

BFO stilte mannsterke under Marinemesterskapet i Ålesund i juni. Mang en marinemann- og dame benyttet anledningen til å besøke BFOs stands mellom idrettsbegivenhetene.

Tradisjonen tro var BFO tilstede under årets marinemesterskap med sin "marinemesterskapsstand". Nytt av året var at også BFOs samarbeidspart Milrab var med.

Årets arrangement var lagt til Sunnmørets hovedstad Ålesund. Mesterskapet samlet i overkant av 300 av marinens personell

til idrettskonkurranser og sosialt samvær. Sjef kysteskadren, flaggkommandør Håkon Tronstad ledet arrangementet fra front, og deltok i flere øvelser.

BFOs stand var veldig god besøkt og OTV John Strømseng understreket for Offiserbladet at medlemmene virket å sette pris på BFOs tilstedeværelse.

- Vi har svart på alt mulig av spørsmål. Mange vil ha mer info om BFOs gode forsikringsordninger og medlemsavtaler. I tillegg har den nye lønnstabellen til BFO vært svært populær sier Strømseng pr

telefon på vei hjem til Bergen etter endt mesterskap.

BFO gratulerer avslutningsvis MTB-våpnet med tittelen Marinemester 2009. MTB gutta vant etter en durabelig fight med Kystjegerne som tilslutt måtte ta til takke med andreplass, slått med kun ett poeng. Minevåpnet kom på tredjeplass i Ålesund.

**Du forsvaret landet
- vi forsvaret deg!**

KAPET 2009

Friske dueller på fotballbanen.

Under tautrekkingen viste også SJKE Flaggkommandør Håkon Tronstad krefter!

Godt besøk på BFO-standen. OTV Jacob Are Opdal og Milrabs representant Finn Magnus Torall.

FAKTA:

Marinemesterskapet ble i år arrangert for 50. gang.

Mesterskapet arrangeres i forskjellige kystbyer i Norge, neste år i Florø.

Marinen samles for å konkurrere i tautrekking, fotball, svømming, hivlinekasting, løping, roing. I tillegg ble det konkurrert i øvelsen sjømannskap.

Det kåres sammenlagtvinner. I fjor vant Taktisk båtskvadron.

NASAMS TRAFF

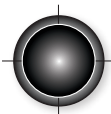
En radiostyrt drone slynges ut over havet vest for Andøya. Det blir en kort flukt. Minutter senere blir dronen skutt ned av det norskutviklede luftvernsystemet NASAMS II.

Motoren på dronen startes.

And «take off» fra katapulten.

Av Ove Ronny Haraldsen, Luftforsvaret

Vi befinner oss på Andøya raketttskytefelt lengst nord i Nordland. For første gang skal Luftforsvaret skyte skarpe missiler i en taktisk øvelsesramme. Luftvernet skal i samarbeid med egne jagerfly beskytte et oljeraffineri mot angrep fra lufta. Fienden ligger ute i Atlanterhavet og angriper med jagerfly og ubemannede droner.

- Denne øvelsen har gått utrolig bra. Vi har skutt ned de dronene vi skulle og vi har simulert nedskyting av angripende jagerfly. Våre operatører har fått trent på

momenter som ligger tett opptil en skarp situasjon.

- Dette gir et ekstra stressmoment og har en enorm treningsverdi, forklarer oberstløytnant Erik Bøifot som er sjef for Luftvernartilleribataljonen i Bodø.

Nettverksbasert

NASAMS II synliggjør tydelig hvordan et nettverksbasert forsvar fungerer. Innad er systemet knyttet sammen i et nettverk som gjør at samtlige operatører ser det samme stridsbildet. Et NASAMS batteri dekker kun et forholdsvis lite område av øya. Men knyttet sammen i et nettverk danner flere

NASAMS batteri en ugjennomtrengelig "paraply" over hele øya.

Videre er NASAMS knyttet opp til kommando- og kontrollsentralen på Sørreisa, som leverer det store radarbildet over hele landet. Denne informasjonen deler Sørreisa med jagerfly i lufta og NASAMS-operatørene på bakken. I nettverket kan vi også inkludere marinefartøy og hærstyrker. I sum gir nettverksbasert forsvar større slagkraft og effektivitet.

Motiverende

Flammene, røyken og ikke minst lyden når missilet avfyres, gjør dette til en helt spesiell

IGJEN

Amraam missilet forlater launcheren.

FAKTA:

NASAMS II står for Norwegian Advanced Surface-to-air Missile System II. Systemet er utviklet av Konsberg Gruppen, som en oppdatering til det originale NASAMS.

Et fullt oppsatt NASAMS II-batteri består av tolv utskytningsramper, hver med seks missiler av typen AMRAAM, som er avanserte luft-til-luft missiler. Fullt oppsatt har systemet åtte radarer, fire kontrollsentre, fire elektro-optiske kamera og en taktisk kontrollcelle.

opplevelse for de fleste. Tjue år gamle Joachim Rodal er Tactical Controll Assistant, og dette er hans første skarpskyting.

- Det er verdt hele førstegangstjenesten å få være med på dette her. Vi får testet om ting virker, og denne øvelsen har gitt meg stor tro på det vi driver med, forteller 20-åringen fra Horten.

Nordisk samarbeid

Tilstede under skarpskytingen på Andøya var også representanter fra det finske forsvaret, som nylig gikk inn for å anskaffe NASAMS II fra produsenten Kongsberg Gruppen ASA. Norske jagerpiloter trener i dag regelmessig med sine svenske kolleger. På sikt kan også luftvern bli en arena for nordisk forsvarssamarbeid.

- Et slikt samarbeid vil være en politisk avgjørelse, men jeg forventer at det kommer føringer på dette etter hvert. At flere nasjoner benytter seg av det samme systemet er bare en fordel. Et samarbeid med finnene vil være til begge deler, avslutter oberstløytnant Erik Bøifot.

*Oberstløytnant Ole Bøifot
sjef LVA-bataljonen Bodø.*

*NASAMS launcheren
lades og klargjøres.*

BFO-skolen er betegnelsen på den opplæringen BFO tilbyr sine medlemmer og tillitsvalgte. Et kurs i regi av BFO-skolen skal holde høy faglig og pedagogisk standard og fokus skal være rettet mot effekt for deltakeren. Kurs i regi av BFO-skolen skal ha personlig nytteverdi og overføringsverdi også til annen virksomhet i eller utenfor Forsvaret.

BFO SKOLEN

Kurs i Arbeidslivsjuss

(modul 4 gjennomgående tillitsvalgtutdanning)

**Primærmålgruppen for kurset er tillitsvalgte på lokalt og regionalt nivå.
Kurset er også åpent for arbeidsgiverrepresentanter fra Forsvaret,
og BFO medlemmer som ikke har et aktivt tillitsverv.**

Kurset gjennomføres:

25-27 august 2009

Fredriksten Festning, Halden

(Karl VII har for vane å dukke opp her i kjente 1700 tallsomgivelser)

Reiseutgifter og kost dekkes av BFO.

**Målet med kurset er å gi deltakerne kunnskap innenfor arbeidsrettslig lov- og
avtaleverk; med vekt på tjenestemannsretten**

Undervisningen vil inneholde teori, oppgaver og caser.

Velkommen til en hyggelig BFO opplevelse!

Påmelding på elektronisk søknadsskjema på www.bfo.no

innen **05 .aug 2009**

Telefon: 92091238 / 23100240

KOMPETANSE
Læring og NETTVERKSBYGGING
BFO-SKOLEN

“If a man is in need of rescue, an airplane can come in and throw flowers on him, and that’s just about all. But a direct lift aircraft could come in and save his life.”

Igor Sikorsky, 1967

Sikorsky S-92

DEN NYE GENERASJONEN REDNINGSHELIKOPTER

S-92 har siden 2007 operert i den britiske redningstjenesten, i dansk offshoretransport for Maersk Oil & Gas og i britisk sektor av Nordsjøen. Norsk Helikopter og CHC Helikopter Service har siden 2005 operert S-92 helikoptre for StatoilHydro, BP, Talisman og ConocoPhillips. Totalt er 30 maskiner levert i vårt nærrområde og bare i Norden har 18 maskiner siden introduksjonen i 2005 fløyet over 70 000 flytimer - tilsvarende 18 millioner kilometer eller 440 ganger rundt jorden ved ekvator. Det gir et formidabelt erfaringsgrunnlag.

Det leveringsklare Sikorsky S-92 er en god kandidat også for den norske redningstjenesten - en moderne arvtaker til Sikorsky Westland Sea King.

Aircontactgruppen

REPRESENTANT FOR SIKORSKY AIRCRAFT CORPORATION

WWW.ACG.NO